

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/783 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**της 29ης Απριλίου 2021****για τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013****(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)**

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 192 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽¹⁾,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών ⁽²⁾,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία ⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η περιβαλλοντική, κλιματική και σχετική ενεργειακή νομοθεσία και πολιτική της Ένωσης έχουν επιφέρει ουσιαστικές βελτιώσεις στην κατάσταση του περιβάλλοντος. Εξακολουθούν ωστόσο να υφίστανται μεγάλες περιβαλλοντικές και κλιματικές προκλήσεις, οι οποίες, εάν δεν αντιμετωπιστούν, θα έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις για την Ένωση και την ευημερία των πολιτών της.
- (2) Το Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE), που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾, για την περίοδο 2014 έως 2020, αποτελεί το τελευταίο από μια σειρά προγραμμάτων της Ένωσης από το 1992 που υποστηρίζουν την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στην περιβαλλοντική και κλιματική νομοθεσία και πολιτική. Το LIFE αξιολογήθηκε θετικά σε μια πρόσφατη ενδιάμεση αξιολόγηση, καθώς προδιαγράφεται αποτελεσματικό, αποδοτικό και χρήσιμο. Το πρόγραμμα LIFE για την περίοδο 2014–2020 θα πρέπει, συνεπώς, να συνεχιστεί με ορισμένες τροποποιήσεις που υποδείχθηκαν κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση και τις μεταγενέστερες αξιολογήσεις. Ως εκ τούτου, το Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) («πρόγραμμα LIFE») θα πρέπει να θεσπιστεί για περίοδο επτά ετών, ώστε η διάρκειά του να ευθυγραμμιστεί με τη διάρκεια του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου που καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 του Συμβουλίου ⁽⁵⁾.
- (3) Κατά την επιδίωξη των σκοπών και των στόχων που θέτουν η περιβαλλοντική, κλιματική και σχετική ενεργειακή νομοθεσία, πολιτική και σχέδια, ιδίως των σκοπών που παρουσιάζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 2019 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία («Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία»), καθώς και οι διεθνείς δεσμεύσεις της Ένωσης, το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να συμβάλει σε μία δίκαιη μετάβαση προς μια οικονομία βιώσιμη, κυκλική, ενεργειακά αποδοτική, βασισμένη στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κλιματικά ουδέτερη και ανθεκτική στην αλλαγή του κλίματος, και στην προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων του αέρα, των υδάτων και του εδάφους, όπως και στην προστασία και τη βελτίωση της υγείας, καθώς και στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη της εφαρμογής και της διαχείρισης του δικτύου Natura 2000 και την αντιμετώπιση της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων, είτε μέσω

⁽¹⁾ ΕΕ C 62 της 15.2.2019, σ. 226.

⁽²⁾ ΕΕ C 461 της 21.12.2018, σ. 156.

⁽³⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 (δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση της 16ης Μαρτίου 2021 (δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα). Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της ... (δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 614/2007 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 185).

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2020, για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τα έτη 2021 έως 2027 (ΕΕ L 4331 της 22.12.2020, σ. 11).

άμεσων παρεμβάσεων στα κράτη μέλη είτε μέσω της υποστήριξης της ενσωμάτωσης των εν λόγω σκοπών σε άλλες πολιτικές. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει επίσης να στηρίζει την εφαρμογή των προγραμμάτων γενικών δράσεων που εγκρίνονται σύμφωνα με το άρθρο 192 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), όπως το 7ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον⁽⁶⁾ και κάθε επόμενο ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον.

- (4) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη απάντηση στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης της ατζέντας του 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, όπου επισημαίνεται η εγγενής σχέση μεταξύ της διαχείρισης των φυσικών πόρων, ώστε να διασφαλίζονται η μακροπρόθεσμη διαθεσιμότητά τους, και οι οικοσυστημικές υπηρεσίες και η σύνδεση και των δύο με την ανθρώπινη υγεία και τη βιώσιμη και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη. Σε αυτό το πνεύμα, το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να αποτυπώνει την αρχή της αλληλεγγύης και παράλληλα να συμβάλλει ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη και στην κοινωνική συνοχή.
- (5) Με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, στον ορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης θα πρέπει να ενσωματωθούν απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να προωθηθούν οι συνέργειες και η συμπληρωματικότητα με άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης, μεταξύ άλλων με τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης δράσεων που συμπληρώνουν στρατηγικά ολοκληρωμένα έργα και στρατηγικά έργα για τη φύση και προωθούν την υιοθέτηση και αναπαραγωγή λύσεων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE. Απαιτείται συντονισμός για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να πράξουν τα δέοντα για την αποτροπή διοικητικών επικαλύψεων και διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους έργων, τα οποία προκύπτουν λόγω των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων που απορρέουν από διάφορα χρηματοδοτικά μέσα.
- (6) Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην επίτευξη των στόχων και σκοπών της περιβαλλοντικής, κλιματικής και σχετικής ενεργειακής νομοθεσίας, στρατηγικών, σχεδίων και διεθνών δεσμεύσεων της Ένωσης, ιδίως σε ό,τι αφορά την ατζέντα του 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, τη σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα⁽⁷⁾ και τη συμφωνία του Παρισιού που εγκρίθηκε στο πλαίσιο της σύμβασης-πλαίσου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή⁽⁸⁾ («συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή»), καθώς και, μεταξύ άλλων, τη Σύμβαση της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΗΕ) για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα⁽⁹⁾ («Σύμβαση του Aarhus»), τη Σύμβαση της ΟΕΕ/ΗΕ σχετικά με τη διαμεθοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση, τη Σύμβαση της Βασιλείας, του ΟΗΕ, για τον έλεγχο των διασυνοριακών κινήσεων επικίνδυνων αποβλήτων και της επεξεργασίας τους, τη Σύμβαση του Ρότερνταμ, του ΟΗΕ, περί διαδικασίας συναίνεσης μετά από ενημέρωση για ορισμένα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και προϊόντα φυτοπροστασίας στο διεθνές εμπόριο και τη Σύμβαση της Στοκχόλμης, του ΟΗΕ, για τους έμμοτους οργανικούς ρύπους.
- (7) Η Ένωση αποδίδει μεγάλη σημασία στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων των έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE και στην ικανότητα διασφάλισης και διατήρησης των εν λόγω αποτελεσμάτων μετά την υλοποίηση των έργων, μεταξύ άλλων με τη συνέχιση ή με την αναπαραγωγή ή τη μεταφορά των αποτελεσμάτων.
- (8) Η συμμόρφωση με τις δεσμεύσεις της Ένωσης στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή επιβάλλει τον μετασχηματισμό της Ένωσης σε μια κοινωνία βιώσιμη, κυκλική, ενεργειακά αποδοτική, βασισμένη στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κλιματικά ουδέτερη και ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή. Ο μετασχηματισμός αυτός με τη σειρά του απαιτεί δράση που θα στοχεύει ιδιαίτερα τους τομείς που συμβάλλουν περισσότερο στα σημερινά επίπεδα εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ρύπανσης, θα προάγει την ενεργειακή απόδοση και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και θα συμβάλλει στην εφαρμογή του πλαισίου πολιτικής για την ενέργεια και το κλίμα έως το 2030 και των ενοποιημένων εθνικών σχεδίων των κρατών μελών για την ενέργεια και το κλίμα, καθώς και στην υλοποίηση της μακροπρόθεσμης στρατηγικής της Ένωσης για το κλίμα και την ενέργεια, σύμφωνα με τους μακροπρόθεσμους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης μέτρα που συμβάλλουν στην υλοποίηση της πολιτικής της Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, προκειμένου να περιοριστεί η τρωτότητα από τις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

⁽⁶⁾ Απόφαση αριθ. 1386/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας» (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 171).

⁽⁷⁾ Απόφαση 93/626/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 1993, σχετικά με τη σύμβαση της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία (ΕΕ L 309 της 13.12.1993, σ. 1).

⁽⁸⁾ ΕΕ L 282 της 19.10.2016, σ. 4.

⁽⁹⁾ ΕΕ L 124 της 17.5.2005, σ. 4.

- (9) Τα έργα στο πλαίσιο του νέου υποπρογράμματος «Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας» του προγράμματος LIFE θα πρέπει να εστιάζουν στην οικοδόμηση δυναμικού και στη διάδοση γνώσεων, δεξιοτήτων, καινοτόμων τεχνικών, μεθόδων και λύσεων για την επίτευξη των στόχων της νομοθεσίας και της πολιτικής της Ένωσης σχετικά με τη μετάβαση προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και προς την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Τέτοιες δράσεις οικοδόμησης δυναμικού και διάδοσης είναι, κατά κανόνα, δράσεις συντονισμού και στήριξης με υψηλή προστιθέμενη αξία σε επίπεδο Ένωσης, οι οποίες αποσκοπούν στην άρση των φραγμών της αγοράς που παρεμποδίζουν την κοινωνικοοικονομική μετάβαση προς τη βιώσιμη ενέργεια, και εμπλέκουν κυρίως οντότητες μικρού και μεσαίου μεγέθους, καθώς και διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων τοπικές και περιφερειακές δημόσιες αρχές και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί. Οι δράσεις αυτές αποφέρουν πολλαπλά παράλληλα οφέλη, όπως η αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, η βελτίωση της ποιότητας του αέρα των εσωτερικών χώρων, η μείωση των τοπικών ρύπων χάρη στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την αύξηση της διανεμόμενης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και η συμβολή στην επίτευξη θετικών οικονομικών αποτελεσμάτων σε τοπικό επίπεδο, καθώς και μιας ανάπτυξης χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς.
- (10) Προκειμένου να ενισχυθούν ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής και οι διεθνείς δεσμεύσεις της Ένωσης όσον αφορά την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, είναι ανάγκη να επιταχυνθεί ο μετασχηματισμός του ενεργειακού τομέα. Οι δράσεις οικοδόμησης δυναμικού που υποστηρίζουν την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, που έως το 2020 χρηματοδοτούνταν από το πρόγραμμα Ορίζων 2020⁽¹⁰⁾, θα πρέπει να ενσωματωθούν στο νέο υποπρόγραμμα για τη «μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας» του προγράμματος LIFE, καθώς ο σκοπός τους δεν είναι η χρηματοδότηση της αριστείας και η παραγωγή καινοτομίας, αλλά η υποστήριξη της υιοθέτησης ήδη διαθέσιμων τεχνολογιών για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενεργειακή απόδοση, οι οποίες θα συμβάλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να εξασφαλίζει τη συμμετοχή όλων των συμφεροντούχων και των τομέων που εμπλέκονται στη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Η συμπερίληψη αυτών των δράσεων οικοδόμησης δυναμικού στο πρόγραμμα LIFE προσφέρει πλούσιες δυνατότητες συνέργειας μεταξύ των υποπρογραμμάτων και αυξάνει τη συνολική συνοχή της ενωσιακής χρηματοδότησης. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να συλλεχθούν και να δημοσιοποιηθούν δεδομένα σχετικά με τη διείσδυση των υφιστάμενων λύσεων έρευνας και καινοτομίας στα έργα του προγράμματος LIFE, μεταξύ άλλων από το πρόγραμμα Ορίζων Ευρώπη που θεσπίστηκε βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹¹⁾ («πρόγραμμα Ορίζων Ευρώπη») και τα πρόδρομα αυτού προγράμματα.
- (11) Στην εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση της Επιτροπής για την οδηγία (ΕΕ) 2018/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹²⁾, η οποία τροποποίησε την οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹³⁾, υπολογίζεται ότι η επίτευξη των ενεργειακών στόχων της Ένωσης για το 2030 θα απαιτήσει πρόσθετες επενδύσεις ύψους 177 δισεκατομμυρίων EUR ετησίως κατά την περίοδο 2021 έως 2030. Τα μεγαλύτερα κενά αφορούν την επένδυση στη μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τα κτίρια προκειμένου να αυξηθεί η ενεργειακή απόδοση και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μικρής κλίμακας, όπου απαιτείται διοχέτευση κεφαλαίων σε έργα με ισχυρά καταναεμημένο χαρακτήρα. Ένας από τους σκοπούς του υποπρογράμματος για τη «μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας», που καλύπτει την ενεργειακή απόδοση και την ταχεία ανάπτυξη των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, είναι η οικοδόμηση δυναμικού για την ανάπτυξη και τη συσσώρευση τέτοιων έργων, ώστε να υποστηριχθεί η απορρόφηση κεφαλαίων από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και να δράσει ως καταλυτικός παράγοντας για τις επενδύσεις στις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, μεταξύ άλλων με τη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων που παρέχει ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁴⁾.
- (12) Το πρόγραμμα LIFE είναι το μόνο πρόγραμμα που καλύπτει συγκεκριμένα την ανάληψη δράσης για το περιβάλλον και το κλίμα και διαδραματίζει, ως εκ τούτου, καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη της εφαρμογής της νομοθεσίας και των πολιτικών της Ένωσης σε αυτούς τους τομείς.
- (13) Οι συνέργειες με το πρόγραμμα Ορίζων Ευρώπη αναμένεται να διευκολύνουν την αναγνώριση και τον προσδιορισμό των αναγκών σε έρευνα και τεχνολογία όσον αφορά την αντιμετώπιση των προκλήσεων στους τομείς του περιβάλλοντος, του κλίματος και της ενέργειας στην Ένωση κατά τη διαδικασία του στρατηγικού σχεδιασμού της έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος Ορίζων Ευρώπη. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να συνεχίσει να λειτουργεί ως καταλύτης για την

⁽¹⁰⁾ Απόφαση 2013/743/ΕΕ του Συμβουλίου, της 3ης Δεκεμβρίου 2013, για τον καθορισμό του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος Ορίζων 2020 - Πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία (2014–2020) και για την κατάργηση των αποφάσεων 2006/971/ΕΚ, 2006/972/ΕΚ, 2006/973/ΕΚ, 2006/974/ΕΚ και 2006/975/ΕΚ (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 965).

⁽¹¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 1).

⁽¹²⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 210).

⁽¹³⁾ Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1).

⁽¹⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος InvestEU και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1017 (ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 30).

εφαρμογή της περιβαλλοντικής, κλιματικής και σχετικής ενεργειακής νομοθεσίας και πολιτικής της Ένωσης, μεταξύ άλλων με την υιοθέτηση και την εφαρμογή των αποτελεσμάτων έρευνας και καινοτομίας του προγράμματος Ορίζων Ευρώπη και βοηθώντας στην εφαρμογή τους σε ευρύτερη κλίμακα, εάν αυτό μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση ζητημάτων σχετικών με το περιβάλλον, το κλίμα ή την ενεργειακή μετάβαση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας του προγράμματος Ορίζων Ευρώπη μπορεί να προσφέρει υποστήριξη στην κλιμάκωση και την εμπορευματοποίηση επαναστατικών νέων ιδεών που θα μπορούσαν να προκύψουν από την υλοποίηση έργων του προγράμματος LIFE. Ομοίως, θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι συνέργειες με το Ταμείο Καινοτομίας στο πλαίσιο του Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών, που θεσπίστηκε δυνάμει της οδηγίας 2003/87/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁵⁾.

- (14) Δράση η οποία έχει λάβει ενίσχυση από το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να μπορεί να λάβει ενίσχυση και από άλλα ενωσιακά προγράμματα, υπό τον όρο ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν καλύπτουν τις ίδιες δαπάνες. Οι δράσεις που λαμβάνουν σωρευτική χρηματοδότηση από διαφορετικά ενωσιακά προγράμματα θα πρέπει να ελέγχονται μόνο μία φορά και με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτονται όλα τα εμπλεκόμενα προγράμματα της Ένωσης και οι αντίστοιχοι ισχύοντες σε αυτά κανόνες.
- (15) Η ανακοίνωση της Επιτροπής της 3ης Φεβρουαρίου 2017 σχετικά με την Επισκόπηση της Περιβαλλοντικής Εφαρμογής: Κοινές προκλήσεις και πώς να συνδυαστούν οι προσπάθειες με σκοπό να επιτευχθούν καλύτερα αποτελέσματα (EIR) υποδεικνύει ότι χρειάζεται ακόμα σημαντική πρόοδος ώστε να επιταχυνθεί η υλοποίηση του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να ενισχυθεί η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών σκοπών σε άλλες πολιτικές. Κατά συνέπεια, το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να λειτουργήσει ως καταλύτης για την αντιμετώπιση οριζόντιων, συστημικών προκλήσεων, καθώς και των βασικών αιτίων των ανεπαρειών στην υλοποίηση που προσδιορίζονται στην EIR, και για να επιτευχθεί η απαιτούμενη πρόοδος μέσω της ανάπτυξης, δοκιμής και αναπαραγωγής νέων προσεγγίσεων, μέσω της υποστήριξης της ανάπτυξης, παρακολούθησης και επανεξέτασης πολιτικών, μέσω της βελτίωσης της διακυβέρνησης όσον αφορά θέματα περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής, καθώς και συναφή ζητήματα ενεργειακής μετάβασης, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των συμφεροντούχων σε όλα τα επίπεδα, της οικοδόμησης δυναμικού, της επικοινωνίας και της ευαισθητοποίησης, μέσω της κινητοποίησης επενδύσεων από ενωσιακά επενδυτικά προγράμματα ή άλλες πηγές και μέσω της υποστήριξης δράσεων με στόχο την άρση των διάφορων εμποδίων στην αποτελεσματική υλοποίηση των βασικών σχεδίων που απαιτεί η περιβαλλοντική νομοθεσία.
- (16) Η ανάσχεση και η αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων, μεταξύ άλλων και στα θαλάσσια οικοσυστήματα, απαιτεί στήριξη για την ανάπτυξη, την υλοποίηση, την επιβολή και την αξιολόγηση της σχετικής ενωσιακής νομοθεσίας και πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 20ής Μαΐου 2020 σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 – Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου ⁽¹⁶⁾, της οδηγίας 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁷⁾ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁸⁾, ιδίως μέσω της δημιουργίας της γνωσιακής βάσης για την κατάρτιση και την υλοποίηση πολιτικών και μέσω της ανάπτυξης, της δοκιμής, της επίδειξης και της εφαρμογής βέλτιστων πρακτικών και λύσεων, όπως η αποτελεσματική διαχείριση, σε μικρή κλίμακα ή προσαρμοσμένων σε συγκεκριμένα τοπικά, περιφερειακά ή εθνικά πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των ενοποιημένων προσεγγίσεων στην υλοποίηση των πλαισίων δράσης προτεραιότητας που θεσπίζονται δυνάμει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να συμβάλει στην ενσωμάτωση της δράσης για τη βιοποικιλότητα στις πολιτικές της Ένωσης και στην επίτευξη της συνολικής φιλοδοξίας να διατεθεί το 7,5 % των ετήσιων δαπανών στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τους στόχους βιοποικιλότητας το 2024 και το 10 % των ετήσιων δαπανών στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τους στόχους βιοποικιλότητας το 2026 και το 2027, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις υφιστάμενες αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των στόχων για το κλίμα και αυτών για τη βιοποικιλότητα.

Η Ένωση και τα κράτη μέλη οφείλουν να παρακολουθούν τις δαπάνες τους που σχετίζονται με τη βιοποικιλότητα, προκειμένου να συμμορφώνονται με τις οικείες υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων που απορρέουν από τη σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα. Θα πρέπει να εκπληρώνονται επίσης οι απαιτήσεις παρακολούθησης που προβλέπονται σε άλλες σχετικές νομοθετικές πράξεις της Ένωσης. Οι ενωσιακές δαπάνες που σχετίζονται με τη βιοποικιλότητα θα πρέπει να παρακολουθούνται με βάση αποτελεσματική, διαφανή και ολοκληρωμένη μεθοδολογία που θα καθοριστεί από την

⁽¹⁵⁾ Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Ένωσης και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275 της 25.10.2003, σ. 32).

⁽¹⁶⁾ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

⁽¹⁷⁾ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΕΕ L 317 της 4.11.2014, σ. 35).

Επιτροπή, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, όπως αναφέρεται στη διοργανική συμφωνία της 16ης Δεκεμβρίου 2020 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, καθώς και τους νέους ιδίους πόρους, συμπεριλαμβανομένου ενός οδικού χάρτη για την εισαγωγή νέων ιδίων πόρων ⁽¹⁹⁾.

- (17) Πρόσφατες αξιολογήσεις και εκτιμήσεις, συμπεριλαμβανομένων της ενδιάμεσης επανεξέτασης της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα έως το 2020 και του ελέγχου καταλληλότητας της νομοθεσίας για τη φύση, υποδεικνύουν ότι μία από τις κυριότερες αιτίες για την ανεπαρκή εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας για τη φύση και της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα είναι η έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης.

Τα βασικά χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης που θεσπίστηκε βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁰⁾ («το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης») και το Ταμείο Συνοχής που θεσπίστηκε βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1300/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²¹⁾ («Ταμείο Συνοχής»), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης που θεσπίστηκε βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²²⁾ («Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης») και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας που θεσπίζεται βάσει κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 («Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας»), θα μπορούσαν να συνεισφέρουν σημαντικά στην κάλυψη αυτών των αναγκών, σε συμπληρωματική βάση. Το πρόγραμμα LIFE θα μπορούσε να βελτιώσει περαιτέρω την αποδοτικότητα της ενσωμάτωσης αυτής μέσω στρατηγικών έργων για τη φύση που έχουν ως κύριο σκοπό να δρουν ως καταλύτης για την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας και πολιτικής για τη φύση και τη βιοποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων που καθορίζονται στα πλαίσια δράσης προτεραιότητας που θεσπίστηκαν δυνάμει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Τα στρατηγικά έργα για τη φύση θα πρέπει να υποστηρίζουν προγράμματα δράσεων στα κράτη μέλη με στόχο την ενσωμάτωση συναφών σκοπών σχετικών με τη φύση και τη βιοποικιλότητα σε άλλες πολιτικές και χρηματοδοτικά προγράμματα, ώστε να διασφαλίζεται έτσι η κινητοποίηση κατάλληλων κονδυλίων για την υλοποίηση των εν λόγω πολιτικών.

Στο πλαίσιο του δικού τους στρατηγικού σχεδίου για την κοινή γεωργική πολιτική, θα πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να αποφασίσουν να χρησιμοποιήσουν ένα ορισμένο μερίδιο των κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου για την Αγροτική Ανάπτυξη, προκειμένου να προσελκύσουν υποστήριξη για δράσεις που συμπληρώνουν στρατηγικά έργα για τη φύση, όπως ορίζεται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

- (18) Η προώθηση της κυκλικής οικονομίας και της αποδοτικής χρήσης των πόρων απαιτεί αλλαγή του τρόπου σχεδίασης, παραγωγής, κατανάλωσης, επιδιόρθωσης, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και απόρριψης υλικών και προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των πλαστικών, και έμφαση στο σύνολο του κύκλου ζωής των προϊόντων. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να συμβάλλει στη μετάβαση σε ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας μέσω της παροχής οικονομικής υποστήριξης που θα στοχεύει σε ποικιλία φορέων, όπως επιχειρήσεις, δημόσιες αρχές και καταναλωτές, ιδίως μέσω της εφαρμογής, της ανάπτυξης και της αναπαραγωγής βέλτιστων τεχνολογιών, πρακτικών και λύσεων προσαρμοσμένων σε συγκεκριμένα τοπικά, περιφερειακά ή εθνικά πλαίσια, μεταξύ άλλων μέσω ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για την εφαρμογή της ιεράρχησης των αποβλήτων και μέσω της υλοποίησης σχεδίων διαχείρισης και πρόληψης των αποβλήτων. Στηρίζοντας την εφαρμογή της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 16ης Ιανουαρίου 2018 σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πλαστικά σε μια κυκλική οικονομία, θα μπορούσαν να αναληφθούν δράσεις ειδικά για την αντιμετώπιση του προβλήματος των θαλάσσιων απορριμμάτων.
- (19) Ένα υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας είναι θεμελιώδους σημασίας για την υγεία και την ευημερία των πολιτών της Ένωσης. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να στηρίζει τους στόχους της Ένωσης σχετικά με την παραγωγή και χρήση χημικών ουσιών με τρόπους που οδηγούν στην ελαχιστοποίηση σημαντικών δυσμενών συνεπειών στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος ενός μη τοξικού περιβάλλοντος στην Ένωση. Το πρόγραμμα LIFE θα

⁽¹⁹⁾ ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 28.

⁽²⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 289).

⁽²¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1300/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1084/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 281).

⁽²²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 487).

πρέπει επίσης να στηρίζει δραστηριότητες για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της οδηγίας 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²³⁾ για να επιτευχθούν επίπεδα θορύβου που δεν προκαλούν σοβαρές επιπτώσεις και κινδύνους στην ανθρώπινη υγεία.

- (20) Ο μακροπρόθεσμος στόχος της Ένωσης σε ό,τι αφορά τον αέρα σε επίπεδο πολιτικής είναι η επίτευξη επιπέδων ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα που δεν προκαλούν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις και κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον, με παράλληλη ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ των βελτιώσεων της ποιότητας του αέρα και της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την ατμοσφαιρική ρύπανση είναι υψηλή και οι πολίτες αναμένουν από τις αρμόδιες αρχές να αναλαμβάνουν δράση, ιδίως σε περιοχές όπου ο πληθυσμός και τα οικοσυστήματα εκτίθενται σε υψηλά επίπεδα ατμοσφαιρικών ρύπων. Η οδηγία (ΕΕ) 2016/2284 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁴⁾ τονίζει τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η χρηματοδότηση της Ένωσης στην επίτευξη των σκοπών για τον καθαρό αέρα. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει, ως εκ τούτου, να υποστηρίζει έργα, μεταξύ αυτών και στρατηγικά ολοκληρωμένα έργα, τα οποία έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιούν δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους, να επιδεικνύουν βέλτιστες πρακτικές και να δρουν ως καταλύτης για την υλοποίηση των σχεδίων και της νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα σε τοπικό, περιφερειακό, πολυπεριφερειακό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο.
- (21) Η οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁵⁾ θέσπισε πλαίσιο για την προστασία των επιφανειακών, των παράκτιων, των μεταβατικών και των υπόγειων υδάτων της Ένωσης. Οι σκοποί της εν λόγω οδηγίας θα υποστηρίζονταν από την καλύτερη υλοποίηση και ενσωμάτωση των σκοπών της πολιτικής για τα ύδατα σε άλλους τομείς πολιτικής. Επομένως, το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να υποστηρίζει έργα που συμβάλλουν στην αποτελεσματική εφαρμογή της οδηγίας 2000/60/ΕΚ και άλλων συναφών νομοθετικών πράξεων της Ένωσης για τα ύδατα οι οποίες συνεισφέρουν στην επίτευξη καλής κατάστασης των υδάτινων σωμάτων της Ένωσης, με την εφαρμογή, ανάπτυξη και αναπαραγωγή βέλτιστων πρακτικών, καθώς και μέσω της κινητοποίησης συμπληρωματικών δράσεων στο πλαίσιο άλλων ενωσιακών προγραμμάτων ή χρηματοδοτικών πόρων.
- (22) Η προστασία και η αποκατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος είναι ένας από τους γενικούς στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ένωσης. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να υποστηρίζει τα εξής: τη διαχείριση, συντήρηση, αποκατάσταση και παρακολούθηση της βιοποικιλότητας και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, ιδίως στις θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000, και την προστασία των ειδών οργανισμών σύμφωνα με τα πλαίσια δράσης προτεραιότητας που θεσπίζονται δυνάμει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης σύμφωνα με την οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁶⁾, την προώθηση καθαρών και υγιών θαλασσών, την υλοποίηση της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 16ης Ιανουαρίου 2018 σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πλαστικά σε μια κυκλική οικονομία, αντιμετωπίζοντας ιδιαίτερα το πρόβλημα της απώλειας αλιευτικών εργαλείων και της ρύπανσης των θαλασσών, και την προώθηση της συμμετοχής της Ένωσης στη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών, που είναι ουσιώδους σημασίας για την επίτευξη των στόχων της ατζέντας του 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη και για τη διασφάλιση της υγείας των ωκεανών προς όφελος των μελλοντικών γενεών. Τα στρατηγικά ολοκληρωμένα έργα και τα στρατηγικά έργα για τη φύση στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE θα πρέπει να περιλαμβάνουν συναφείς δράσεις με στόχο την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- (23) Η βελτίωση της διακυβέρνησης σε θέματα περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής και συναφή ζητήματα ενεργειακής μετάβασης απαιτεί τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών μέσω της ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης του κοινού, μεταξύ άλλων μέσω μιας επικοινωνιακής στρατηγικής η οποία θα λαμβάνει υπόψη τα νέα μέσα και τα κοινωνικά δίκτυα, της αύξησης της δραστηριοποίησης των καταναλωτών και της διευρυμένης συμμετοχής των συμφεροντούχων, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ), στις διαβουλεύσεις και την υλοποίηση των σχετικών πολιτικών σε όλα τα επίπεδα. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο το πρόγραμμα LIFE να στηρίξει ευρύ φάσμα ΜΚΟ, καθώς και δίκτυα μη κερδοσκοπικών οντοτήτων, που επιδιώκουν σκοπούς γενικού ενωσιακού συμφέροντος και δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος ή το κλίμα, χορηγώντας, με ανταγωνιστικό και διαφανή τρόπο, επιχορηγήσεις λειτουργίας, προκειμένου να βοηθήσει τις εν λόγω ΜΚΟ, δίκτυα και οντότητες να συμβάλουν αποτελεσματικά στην πολιτική της Ένωσης και να οικοδομήσουν και να ενισχύσουν την ικανότητά τους να γίνουν πιο αποτελεσματικοί εταίροι.

⁽²³⁾ Οδηγία 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου (ΕΕ L 189 της 18.7.2002, σ. 12).

⁽²⁴⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2016/2284 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2016, σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων, την τροποποίηση της οδηγίας 2003/35/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2001/81/ΕΚ (ΕΕ L 344 της 17.12.2016, σ. 1).

⁽²⁵⁾ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

⁽²⁶⁾ Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική) (ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19).

- (24) Η βελτίωση της διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα θα πρέπει να αποτελεί κοινό σκοπό για όλα τα υποπρογράμματα του προγράμματος LIFE, ενώ το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να υποστηρίζει επιπλέον την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την επιβολή του περιβαλλοντικού και κλιματικού κεκτημένου, καθώς και τη συμμόρφωση με αυτό, ιδίως όσον αφορά την οριζόντια νομοθεσία για την περιβαλλοντική διακυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας για την εφαρμογή της σύμβασης του Aarhus.
- (25) Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να προετοιμάζει και να υποστηρίζει τους παράγοντες της αγοράς για τη μετάβαση σε μια οικονομία βιώσιμη, κυκλική, ενεργειακά αποδοτική, βασισμένη στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κλιματικά ουδέτερη και ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, με τη δοκιμή νέων επιχειρηματικών ευκαιριών, την αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων, τη διευκόλυνση της πρόσβασης των καταναλωτών σε βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες, τη συμμετοχή και την ενδυνάμωση των διαμορφωτών κοινής γνώμης και τη δοκιμή νέων μεθόδων προσαρμογής των υφιστάμενων διαδικασιών και του σημερινού επιχειρηματικού τοπίου. Για να υποστηριχθεί η ευρύτερη υιοθέτηση των βιώσιμων λύσεων, θα πρέπει να ενισχυθεί η αποδοχή τους από το ευρύ κοινό και η δραστηριοποίηση των καταναλωτών.
- (26) Το πρόγραμμα LIFE έχει σχεδιαστεί για την υποστήριξη της επίδειξης τεχνικών, προσεγγίσεων και βέλτιστων πρακτικών που μπορούν να αναπαράχθούν και να κλιμακωθούν. Οι καινοτόμες λύσεις θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων και της βιωσιμότητας, ιδίως για την ανάπτυξη βιώσιμων γεωργικών πρακτικών στα πεδία που έχουν ενεργό ρόλο στους τομείς του κλίματος, των υδάτων, του εδάφους, της βιοποικιλότητας και των αποβλήτων. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στις συνέργειες με άλλα προγράμματα και πολιτικές, όπως η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας και το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της ΕΕ.
- (27) Σε ενωσιακό επίπεδο, οι μεγάλες επενδύσεις σε περιβαλλοντικές και κλιματικές δράσεις χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τα μεγάλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης. Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική ανάγκη να ενισχυθούν οι προσπάθειες ενσωμάτωσης κλιματικών πτυχών, για να διασφαλιστούν η βιωσιμότητα, η ενίσχυση της βιοποικιλότητας και η ενίσχυση της θωράκισης ενάντια στην κλιματική αλλαγή των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο άλλων ενωσιακών χρηματοδοτικών προγραμμάτων και η ενσωμάτωση διασφαλίσεων για τη βιωσιμότητα σε όλα τα μέσα της Ένωσης. Στο πλαίσιο του ρόλου τους ως καταλύτες, τα στρατηγικά ολοκληρωμένα έργα και τα στρατηγικά έργα για τη φύση που θα αναπτυχθούν βάσει του προγράμματος LIFE θα πρέπει να αξιοποιούν ευκαιρίες χρηματοδότησης από τα εν λόγω χρηματοδοτικά προγράμματα και από άλλες πηγές, όπως εθνικά κονδύλια, και να δημιουργούν συνέργειες.
- (28) Η επιτυχία των έργων στρατηγικού χαρακτήρα για τη φύση και των στρατηγικών ολοκληρωμένων έργων εξαρτάται από τη στενή συνεργασία μεταξύ των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών και των μη κρατικών φορέων που επηρεάζονται από τους στόχους του προγράμματος LIFE. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι αρχές της διαφάνειας και της δημοσιοποίησης των αποφάσεων για την ανάπτυξη, την υλοποίηση, την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των έργων, ιδίως στην περίπτωση της ενσωμάτωσης κλιματικών πτυχών ή της ύπαρξης πολλαπλών πηγών χρηματοδότησης.
- (29) Εκφράζοντας τη σημασία της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής με συντονισμένο και φιλόδοξο τρόπο, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης για την εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή και τη δέσμευση στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, το πρόγραμμα LIFE θα συνεισφέρει στην ενσωμάτωση δράσεων για το κλίμα και στην επίτευξη του συνολικού στόχου κατά ελάχιστον το 30% των δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ να στηρίζει τους κλιματικούς στόχους. Οι δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE αναμένεται ότι θα συνεισφέρουν το 61% του συνολικού χρηματοδοτικού κονδυλίου του προγράμματος LIFE σε κλιματικούς σκοπούς. Οι σχετικές δράσεις θα προσδιορίζονται κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας και της εφαρμογής του προγράμματος LIFE και θα επαναξιολογούνται στο πλαίσιο των σχετικών διαδικασιών αξιολόγησης και επανεξέτασης. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, οι δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE θα πρέπει να τηρούν την αρχή «μη πρόκλησης βλάβης».
- (30) Κατά την υλοποίηση του προγράμματος LIFE, θα πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η στρατηγική για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, που περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 24ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με μια ισχυρότερη και ανανεωμένη στρατηγική εταιρική σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της ΕΕ, δεδομένου του άρθρου 349 ΣΛΕΕ και δεδομένων των ιδιαίτερων αναγκών και αδυναμιών των εν λόγω περιοχών. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη άλλες πολιτικές της Ένωσης πέρα από τις περιβαλλοντικές, κλιματικές και σχετικές ενεργειακές πολιτικές.
- (31) Προς υποστήριξη της υλοποίησης του προγράμματος LIFE, η Επιτροπή θα πρέπει να συνεργαστεί με το δίκτυο των εθνικών σημείων επαφής του προγράμματος LIFE ώστε να τονώσει τη συνεργασία με στόχο να βελτιωθούν και να καταστούν πιο αποτελεσματικές οι υπηρεσίες των εθνικών σημείων επαφής σε όλη την Ένωση, προκειμένου να αυξηθεί η συνολική ποιότητα των προτάσεων που υποβάλλονται, να οργανώσει σεμινάρια και εργαστήρια, να δημοσιεύσει καταλόγους έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE ή να αναλάβει άλλες δραστηριότητες,

όπως εκστρατείες στα μέσα ενημέρωσης, με στόχο την καλύτερη διάδοση των αποτελεσμάτων των έργων και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών, γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών και της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων των έργων αυτών σε ολόκληρη την Ένωση, ώστε να προαχθούν η συνεργασία και η επικοινωνία. Οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει να απευθύνονται κατά κύριο λόγο προς τα κράτη μέλη στα οποία υπάρχει χαμηλή απορρόφηση κεφαλαίων και θα πρέπει να διευκολύνουν την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ δικαιούχων, αιτούντων και συμφεροντούχων ολοκληρωμένων ή υπό εξέλιξη έργων στον ίδιο τομέα. Είναι σημαντικό οι εν λόγω δραστηριότητες επικοινωνίας και συνεργασίας να απευθύνονται σε περιφερειακές και τοπικές αρχές και σε συμφεροντούχους.

- (32) Η ποιότητα θα πρέπει να αποτελεί το κριτήριο που διέπει τη διαδικασία αξιολόγησης έργου και ανάθεσης στο πρόγραμμα LIFE. Για τη διευκόλυνση της υλοποίησης των σκοπών του προγράμματος LIFE στο σύνολο της Ένωσης και για την προώθηση προτάσεων έργων υψηλής ποιότητας, θα πρέπει να καταστεί διαθέσιμη χρηματοδότηση για έργα τεχνικής βοήθειας που αποσκοπούν στην ουσιαστική συμμετοχή στο πρόγραμμα LIFE. Η Επιτροπή θα πρέπει να επιδιώξει αποτελεσματική και βασισμένη στην ποιότητα γεωγραφική κάλυψη σε ολόκληρη την Ένωση, μεταξύ άλλων βοηθώντας τα κράτη μέλη να αυξήσουν την ποιότητα των έργων μέσω της οικοδόμησης δυναμικού. Η χαμηλή πραγματική συμμετοχή και οι επιλέξιμες δραστηριότητες και τα κριτήρια ανάθεσης του προγράμματος LIFE θα πρέπει να προσδιορίζονται στο πολυετές πρόγραμμα εργασιών με βάση τα ποσοστά συμμετοχής και επιτυχίας των αιτούντων από τα σχετικά κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τον πληθυσμό και την πληθυσμιακή πυκνότητα, τη συνολική έκταση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 για κάθε κράτος μέλος εκπεφρασμένη ως ποσοστό της συνολικής έκτασης Natura 2000 και το ποσοστό του εδάφους ενός κράτους μέλους που καλύπτεται από περιοχές του δικτύου Natura 2000. Οι επιλέξιμες δραστηριότητες θα πρέπει να είναι τέτοιες φύσης ώστε να έχουν ως στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των αιτήσεων χρηματοδότησης έργου.
- (33) Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής της 18ης Ιανουαρίου 2018 σχετικά με τις ενέργειες της ΕΕ για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης, το Δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εφαρμογή και την Επιβολή του Δικαίου του Περιβάλλοντος (IMPEL), το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων για το Περιβάλλον (ENPE) και το Φόρουμ Δικαστών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον (EUFJE) δημιουργήθηκαν για να διευκολυνθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και για να διαδραματίζουν μοναδικό ρόλο στην επιβολή της ενωσιακής νομοθεσίας για το περιβάλλον. Συνεισφέρουν ιδιαίτερα στην ενίσχυση της συνοχής στην εφαρμογή και την επιβολή της ενωσιακής περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε ολόκληρη την Ένωση, στην αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και στη βελτίωση της ποιότητας των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και των μηχανισμών επιβολής του νόμου μέσω ενός συστήματος δικτύωσης, τόσο σε επίπεδο Ένωσης όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, και εξασφαλίζουν την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σε διάφορα διοικητικά επίπεδα, μέσω της κατάρτισης και διεξοδικών συζητήσεων σε σχέση με περιβαλλοντικά ζητήματα και ζητήματα επιβολής της νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών παρακολούθησης και αδειοδότησης. Δεδομένης της συνεισφοράς τους στους σκοπούς του προγράμματος LIFE, είναι σκόπιμο να επιτραπεί η χορήγηση επιχορηγήσεων στο IMPEL, το ENPE και το EUFJE χωρίς πρόσκληση για υποβολή προτάσεων, προκειμένου να συνεχιστεί η υποστήριξη των δραστηριοτήτων των εν λόγω οργανισμών. Επιπλέον, σε άλλες περιπτώσεις, θα μπορούσε να μην απαιτείται πρόσκληση σύμφωνα με τις γενικές απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁷⁾ («δημοσιονομικός κανονισμός»), όπως για παράδειγμα για τους οργανισμούς που έχουν οριστεί από τα κράτη μέλη και λειτουργούν υπό την ευθύνη τους, εφόσον τα εν λόγω κράτη μέλη κατονομάζονται ως δικαιούχοι επιχορήγησης σε νομοθετική πράξη της Ένωσης.
- (34) Είναι σκόπιμο να καθοριστεί συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο για το πρόγραμμα LIFE, το οποίο πρόκειται να αποτελέσει το ποσό προνομιακής αναφοράς, κατά την έννοια του σημείου 18 της Διοργανικής Συμφωνίας, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, καθώς και τους νέους ιδίους πόρους, συμπεριλαμβανομένου ενός οδικού χάρτη για την εισαγωγή νέων ιδίων πόρων, για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά την ετήσια διαδικασία του προϋπολογισμού.
- (35) Τα ανώτατα ποσοστά συγχρηματοδότησης των χορηγήσεων που χρηματοδοτούνται δυνάμει του προγράμματος LIFE θα πρέπει να οριστούν σε επίπεδα που είναι αναγκαία για να διατηρηθεί το αποτελεσματικό επίπεδο στήριξης που παρέχεται μέσω του προγράμματος LIFE. Προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη η απαραίτητη προσαρμοστικότητα που χρειάζεται για τη διαχείριση του υφιστάμενου φάσματος δράσεων και οντοτήτων, με τα ειδικά ποσοστά συγχρηματοδότησης θα πρέπει να διευκολύνεται η ασφάλεια, ενώ παράλληλα θα διατηρείται ένας βαθμός ευελιξίας αντίστοιχος προς τις ειδικές ανάγκες ή απαιτήσεις. Τα ειδικά ποσοστά συγχρηματοδότησης θα πρέπει πάντοτε να υπόκεινται στα αντίστοιχα μέγιστα ποσοστά συγχρηματοδότησης που έχουν καθοριστεί.

⁽²⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (ΕΕ L 193 της 30.7.2018, σ. 1).

- (36) Ο δημοσιονομικός κανονισμός που εκδόθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο βάσει του άρθρου 322 ΣΛΕΕ έχει εφαρμογή στον παρόντα κανονισμό. Ο δημοσιονομικός κανονισμός θεσπίζει κανόνες σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων σχετικά με τις επιχορηγήσεις, τα βραβεία, τις προμήθειες, την έμμεση εκτέλεση, τα χρηματοδοτικά μέσα, τις εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό, τη χρηματοδοτική συνδρομή και την επιστροφή εξόδων που πραγματοποιούν εξωτερικοί εμπειρογνώμονες και προβλέπει ελέγχους της ευθύνης των οικονομικών φορέων. Οι κανόνες που θεσπίζονται βάσει του άρθρου 322 ΣΛΕΕ περιλαμβάνουν επίσης γενικό καθεστώς αμεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης.
- (37) Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό, τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁸⁾, τους κανονισμούς (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 ⁽²⁹⁾, (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 ⁽³⁰⁾ και (ΕΕ) 2017/1939 ⁽³¹⁾ του Συμβουλίου, τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης οφείλονται να προστατεύονται μέσω αναλογικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διόρθωση και τη διερεύνηση παρατυπιών, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων απάτης, της ανάκτησης των απολεσθέντων, αχρεωστήτως καταβληθέντων ή μη ορθώς χρησιμοποιηθέντων κονδυλίων, και, κατά περίπτωση, της επιβολής διοικητικών κυρώσεων. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους κανονισμούς (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 και (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) έχει την εξουσία να διενεργεί διοικητικές έρευνες, μεταξύ των οποίων και επιτόπιους ελέγχους και εξακριβώσεις, με σκοπό να διαπιστωθεί αν υπήρξε απάτη, διαφθορά ή άλλη παράνομη δραστηριότητα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει την εξουσία, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939, να διερευνά και να διώκει αξιόποινες πράξεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης κατά τα οριζόμενα στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³²⁾. Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό, κάθε πρόσωπο ή οντότητα που είναι αποδέκτης κονδυλίων της Ένωσης υποχρεούται να συνεργάζεται πλήρως για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, να παρέχει τα αναγκαία δικαιώματα και πρόσβαση στην Επιτροπή, την OLAF, το Ελεγκτικό Συνέδριο και, όσον αφορά τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939, στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, και να διασφαλίζει ότι κάθε τρίτος που συμμετέχει στην εκτέλεση κονδυλίων της Ένωσης παρέχει ισοδύναμα δικαιώματα.

- (38) Τα είδη χρηματοδότησης και οι μέθοδοι εφαρμογής του προϋπολογισμού του προγράμματος LIFE θα πρέπει να επιλέγονται με βάση τη δυνατότητά τους να συμβάλλουν στην επίτευξη των συγκεκριμένων σκοπών των δράσεων και να αποφέρουν αποτελέσματα, λαμβανομένων υπόψη, ιδίως, του κόστους των ελέγχων, του διοικητικού φόρτου και του αναμενόμενου κινδύνου μη συμμόρφωσης. Για τις επιχορηγήσεις, θα πρέπει να εξετάζεται η χρήση κατ' αποκοπή ποσών, ενιαίων ποσοστών και κλιμάκων κόστους ανά μονάδα. Η Επιτροπή θα πρέπει να διασφαλίσει ότι η εφαρμογή του προγράμματος είναι εύκολα κατανοητή και να προωθήσει μια ουσιαστική απλούστευση για τους υπεύθυνους ανάπτυξης έργων.
- (39) Όπου αρμόζει, οι σκοποί πολιτικής του προγράμματος LIFE θα πρέπει να επιδιώκονται μέσω χρηματοδοτικών μέσων και δημοσιονομικών εγγυήσεων στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523, μεταξύ άλλων μέσω του ποσού που διατίθεται από το πρόγραμμα LIFE, όπως ορίζεται στα πολυετή προγράμματα εργασιών του εν λόγω προγράμματος.
- (40) Σύμφωνα με το άρθρο 94 της απόφασης 2013/755/ΕΕ του Συμβουλίου ⁽³³⁾, οι οντότητες που είναι εγκατεστημένες στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση σύμφωνα με τους κανόνες και τους σκοπούς του προγράμματος LIFE και τις πιθανές ρυθμίσεις που ισχύουν στο κράτος μέλος με το οποίο συνδέεται η συγκεκριμένη υπερπόντια χώρα ή έδαφος. Η συμμετοχή τέτοιων οντοτήτων στο πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να εστιάζεται κυρίως σε έργα που εμπίπτουν στο υποπρόγραμμα «Φύση και βιοποικιλότητα».

⁽²⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999 του Συμβουλίου (ΕΕ L 248 της 18.9.2013, σ. 1).

⁽²⁹⁾ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 312 της 23.12.1995, σ. 1).

⁽³⁰⁾ Κανονισμός (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 του Συμβουλίου, της 11ης Νοεμβρίου 1996, σχετικά με τους ελέγχους και εξακριβώσεις που διεξάγει επιτόπιως η Επιτροπή με σκοπό την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από απάτες και λοιπές παρατυπίες (ΕΕ L 292 της 15.11.1996, σ. 2).

⁽³¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (ΕΕ L 283 της 31.10.2017, σ. 1).

⁽³²⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ L 198 της 28.7.2017, σ. 29).

⁽³³⁾ Απόφαση 2013/755/ΕΕ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2013, για τη σύνδεση των Υπερπόντιων Χωρών και Εδαφών με την Ευρωπαϊκή Ένωση («απόφαση για τη σύνδεση ΥΧΕ-ΕΕ») (ΕΕ L 344 της 19.12.2013, σ. 1).

- (41) Το εθελοντικό σύστημα για τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες στα ευρωπαϊκά υπερπόντια εδάφη (BEST) προάγει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, και της βιώσιμης χρήσης των οικοσυστημικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των προσεγγίσεων οικοσυστημικής βάσης στον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη της Ένωσης. Μέσω της προπαρασκευαστικής δράσης BEST που εγκρίθηκε το 2011 και του προγράμματος BEST 2.0 και του έργου BEST RUP που ακολούθησαν, το σύστημα BEST βοήθησε στην αύξηση της συνειδητοποίησης της οικολογικής σπουδαιότητας των εξόχως απόκεντρων περιοχών και των υπερπόντιων χωρών και εδαφών και του βασικού ρόλου τους στη διατήρηση της παγκόσμιας βιοποικιλότητας. Η Επιτροπή εκτιμά ότι η ανάγκη χρηματοδοτικής στήριξης για επιτόπια έργα στα εν λόγω εδάφη ανέρχεται σε 8 εκατομμύρια EUR ετησίως. Στις υπουργικές δηλώσεις που εξέδωσαν το 2017 και το 2018, οι υπερπόντιες χώρες και εδάφη εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για αυτό το μικρό πρόγραμμα επιχορηγήσεων για τη βιοποικιλότητα. Ενδείκνυται επομένως το πρόγραμμα LIFE να χρηματοδοτεί μικρές επιχορηγήσεις για τη βιοποικιλότητα, μεταξύ άλλων για δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων και δράσεις που έχουν καταλυτικό αποτέλεσμα, τόσο στις εξόχως απόκεντρες περιοχές όσο και στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη.
- (42) Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να είναι ανοικτό σε τρίτες χώρες με βάση τις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των εν λόγω χωρών, στις οποίες καθορίζονται οι ειδικές προϋποθέσεις για τη συμμετοχή τους.
- (43) Οι τρίτες χώρες που είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) μπορούν να συμμετέχουν στα προγράμματα της Ένωσης στο πλαίσιο της συνεργασίας που θεσπίζεται δυνάμει της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο⁽³⁴⁾, η οποία προβλέπει την υλοποίηση προγραμμάτων με βάση απόφαση που εκδόθηκε δυνάμει της εν λόγω συμφωνίας. Τρίτες χώρες μπορούν επίσης να συμμετέχουν βάσει άλλων νομικών πράξεων. Στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να θεσπιστεί ειδική διάταξη που θα υποχρεώνει τρίτες χώρες να παρέχουν στον αρμόδιο διατάκτη, στην OLAF και στο Ελεγκτικό Συνέδριο τα αναγκαία δικαιώματα και πρόσβαση ώστε να ασκούν πλήρως τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους.
- (44) Σύμφωνα με τις παραγράφους 22 και 23 της διοργανικής συμφωνίας της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου⁽³⁵⁾, το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να αξιολογείται με βάση πληροφορίες που θα συλλέγονται σύμφωνα με ειδικές απαιτήσεις παρακολούθησης, ενώ παράλληλα θα αποφεύγεται ο διοικητικός φόρτος, ιδίως για τα κράτη μέλη, και η υπερβολική ρύθμιση. Οι εν λόγω απαιτήσεις θα πρέπει, αν χρειάζεται, να περιλαμβάνουν μετρήσιμους δείκτες ως βάση για την αξιολόγηση των επιπτώσεων που θα έχει το πρόγραμμα LIFE στην πράξη. Ο πλήρης αντίκτυπος του προγράμματος LIFE επέρχεται μέσω έμμεσων, μακροπρόθεσμων και δύσκολα μετρήσιμων συνεισφορών στην επίτευξη του πλήρους φάσματος των περιβαλλοντικών και κλιματικών σκοπών της Ένωσης. Για την παρακολούθηση του προγράμματος LIFE, οι άμεσοι δείκτες εκρών και οι απαιτήσεις παρακολούθησης που καθορίζονται με τον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να συμπληρώνονται με τη συνάθροιση ειδικών δεικτών σε επίπεδο έργου, οι οποίοι θα περιγράφονται στα πολυετή προγράμματα εργασιών ή στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, μεταξύ άλλων σχετικά με το δίκτυο Natura 2000 και τις εκπομπές ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων.
- (45) Προκειμένου να διασφαλίζονται ενιαίες προϋποθέσεις για την εκτέλεση του παρόντος κανονισμού σε σχέση με την έκδοση των πολυετών προγραμμάτων εργασιών, θα πρέπει να ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες. Οι αρμοδιότητες αυτές θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽³⁶⁾.
- (46) Για να διασφαλιστεί ότι η υποστήριξη που παρέχεται από το πρόγραμμα LIFE και η υλοποίησή του είναι συνεπείς με τις πολιτικές και τις προτεραιότητες της Ένωσης, θα πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 290 ΣΛΕΕ, για την τροποποίηση του παρόντος κανονισμού με την επανεξέταση ή τη συμπλήρωση των δεικτών ή τη συμπλήρωση του παρόντος κανονισμού με τον προσδιορισμό ειδικών δεικτών για κάθε υποπρόγραμμα και είδος έργου και με τη θέσπιση πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η Επιτροπή να διεξάγει, κατά τις προπαρασκευαστικές της εργασίες, τις κατάλληλες διαβουλεύσεις, μεταξύ άλλων σε επίπεδο εμπειρογνομόνων, οι οποίες θα πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ίση συμμετοχή στην προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο λαμβάνουν όλα τα έγγραφα κατά τον ίδιο χρόνο με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών και οι εμπειρογνώμονές τους έχουν συστηματικά πρόσβαση στις συνεδριάσεις των ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής που ασχολούνται με την προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.

⁽³⁴⁾ ΕΕ L 1 της 3.1.1994, σ. 3.

⁽³⁵⁾ ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1.

⁽³⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13).

- (47) Δεδομένου ότι οι σκοποί του παρόντος κανονισμού, δηλαδή η συμβολή στην υψηλού επιπέδου περιβαλλοντική προστασία και τη φιλόδοξη δράση για το κλίμα, η συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη και η συμβολή στην επίτευξη των σκοπών και των στόχων της νομοθεσίας, των στρατηγικών, των σχεδίων και των διεθνών δεσμεύσεων της Ένωσης για το περιβάλλον, τη βιοποικιλότητα, το κλίμα, την κυκλική οικονομία, τις συναφείς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, μέσω χρηστής διακυβέρνησης και προσέγγισης που χρησιμοποιεί την ενεργή ανάμιξη πολλαπλών συμφεροντούχων, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων του παρόντος κανονισμού, να επιτευχθούν καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να θεσπίζει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (48) Συνεπώς, ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 θα πρέπει να καταργηθεί.
- (49) Είναι σκόπιμο να διασφαλιστεί η ομαλή και χωρίς διακοπή μετάβαση από το προηγούμενο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) στο πρόγραμμα LIFE και να ευθυγραμμιστεί η έναρξη του προγράμματος LIFE με την έναρξη του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093. Κατά συνέπεια, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ επειγόντως και θα πρέπει να εφαρμοστεί με αναδρομική ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Με τον παρόντα κανονισμό θεσπίζεται το Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) («πρόγραμμα LIFE») για την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027. Η διάρκεια του προγράμματος LIFE ευθυγραμμίζεται με τη διάρκεια του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

Στον παρόντα κανονισμό καθορίζονται επίσης οι σκοποί του προγράμματος LIFE, ο προϋπολογισμός του για την περίοδο 2021-2027, οι μορφές χρηματοδότησης της Ένωσης και οι κανόνες για την παροχή της εν λόγω χρηματοδότησης.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) «στρατηγικά έργα για τη φύση»: έργα που υποστηρίζουν την επίτευξη των σκοπών της Ένωσης για τη φύση και τη βιοποικιλότητα μέσω της υλοποίησης συνεπών προγραμμάτων δράσης στα κράτη μέλη προκειμένου να ενσωματωθούν οι εν λόγω σκοποί και προτεραιότητες σε άλλες πολιτικές και χρηματοδοτικά μέσα, μεταξύ άλλων μέσω της συντονισμένης εφαρμογής των πλαισίων δράσης προτεραιότητας που εγκρίθηκαν δυνάμει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ,
- 2) «στρατηγικά ολοκληρωμένα έργα»: έργα που υλοποιούν, σε περιφερειακή, πολυπεριφερειακή, εθνική ή υπερεθνική κλίμακα, περιβαλλοντικές ή κλιματικές στρατηγικές ή σχέδια δράσης που αναπτύσσονται από τις αρχές των κρατών μελών και που απαιτούνται από συγκεκριμένη περιβαλλοντική, κλιματική και σχετική ενεργειακή νομοθεσία ή πολιτική της Ένωσης, ενώ παράλληλα διασφαλίζουν τη συμμετοχή συμφεροντούχων και προωθούν τον συντονισμό και την κινητοποίηση τουλάχιστον μίας άλλης ενωσιακής, εθνικής ή ιδιωτικής πηγής χρηματοδότησης,
- 3) «έργα τεχνικής βοήθειας»: έργα που υποστηρίζουν την ανάπτυξη ικανοτήτων για τη συμμετοχή σε τυπικά έργα δράσης, την προετοιμασία στρατηγικών έργων για τη φύση και στρατηγικών ολοκληρωμένων έργων και την προετοιμασία της πρόσβασης σε άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης ή άλλα μέτρα που απαιτούνται για την προετοιμασία της κλιμάκωσης ή της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων άλλων έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE, από τα πρόδρομα προγράμματα αυτού ή από άλλα ενωσιακά προγράμματα, με στόχο την επίτευξη των σκοπών του προγράμματος LIFE που ορίζονται στο άρθρο 3· τα εν λόγω έργα μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν οικοδόμηση δυναμικού σχετιζόμενη με τις δραστηριότητες των αρχών των κρατών μελών που αποσκοπούν σε ουσιαστική συμμετοχή στο πρόγραμμα LIFE,

- 4) «τυπικά έργα δράσης»: έργα εκτός από τα στρατηγικά ολοκληρωμένα έργα, τα στρατηγικά έργα για τη φύση ή τα έργα τεχνικής βοήθειας, τα οποία αποσκοπούν στην επίτευξη των ειδικών σκοπών του προγράμματος LIFE,
- 5) «συνδυαστικές πράξεις»: δράσεις που υποστηρίζονται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο συνδυαστικών μηχανισμών σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 6) του δημοσιονομικού κανονισμού, οι οποίες συνδυάζουν μη επιστρεπτές μορφές στήριξης, χρηματοδοτικά μέσα ή και τα δύο από τον προϋπολογισμό της Ένωσης με επιστρεπτές μορφές στήριξης από ιδρύματα αναπτυξιακής χρηματοδότησης ή άλλα δημόσια χρηματοοικονομικά ιδρύματα, καθώς και από εμπορικά χρηματοοικονομικά ιδρύματα και επενδυτές,
- 6) «νομική οντότητα»: κάθε φυσικό πρόσωπο ή κάθε νομικό πρόσωπο που έχει συσταθεί και αναγνωρίζεται ως τέτοιο με βάση το εθνικό δίκαιο, το δίκαιο της Ένωσης ή το διεθνές δίκαιο, που έχει νομική προσωπικότητα και την ικανότητα να ενεργεί για ίδιο λογαριασμό, να ασκεί δικαιώματα και να υπόκειται σε υποχρεώσεις ή κάθε οντότητα χωρίς νομική προσωπικότητα σύμφωνα με το άρθρο 197 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού.

Άρθρο 3

Στόχοι

1. Ο γενικός σκοπός του προγράμματος LIFE είναι να συμβάλει στη στροφή προς μια οικονομία βιώσιμη, κυκλική, ενεργειακά αποδοτική, βασισμένη στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κλιματικά ουδέτερη και ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, προκειμένου να προστατεύσει, να αποκαταστήσει και να βελτιώσει την ποιότητα του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων του αέρα, των υδάτων και του εδάφους, όπως και να ανακόψει και να αντιστρέψει την απώλεια βιοποικιλότητας και να αντιμετωπίσει την υποβάθμιση των οικοσυστημάτων, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη της εφαρμογής και της διαχείρισης του δικτύου Natura 2000, συνεισφέροντας με αυτόν τον τρόπο στη βιώσιμη ανάπτυξη. Το πρόγραμμα LIFE στηρίζει επίσης την υλοποίηση προγραμμάτων γενικών δράσεων που εγκρίνονται σύμφωνα με το άρθρο 192 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ.

2. Το πρόγραμμα LIFE έχει τους ακόλουθους ειδικούς σκοπούς:

- α) την ανάπτυξη, την επίδειξη και την προώθηση καινοτόμων τεχνικών, μεθόδων και προσεγγίσεων για την επίτευξη των σκοπών της ενωσιακής νομοθεσίας και πολιτικής για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων της φύσης και της βιοποικιλότητας, και για τη δράση για το κλίμα, συμπεριλαμβανομένων της μετάβασης προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της αύξησης της ενεργειακής απόδοσης, καθώς και τη συμβολή στη γνωσιακή βάση και στην εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών, ιδίως σε σχέση με τη φύση και τη βιοποικιλότητα, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης του δικτύου Natura 2000,
- β) την υποστήριξη της ανάπτυξης, της εφαρμογής, της παρακολούθησης και της επιβολής της συναφούς ενωσιακής πολιτικής και νομοθεσίας για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων της φύσης και της βιοποικιλότητας, και για τη δράση για το κλίμα και τη μετάβαση προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή την αυξημένη ενεργειακή απόδοση, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, ιδίως αυξάνοντας τις ικανότητες των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών,
- γ) να δράσει ως καταλύτης για την ανάπτυξη σε μεγάλη κλίμακα επιτυχημένων τεχνικών και πολιτικών λύσεων για την εφαρμογή της συναφούς ενωσιακής νομοθεσίας και πολιτικής για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων της φύσης και της βιοποικιλότητας, και για τη δράση για το κλίμα και τη μετάβαση προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή την αυξημένη ενεργειακή απόδοση, με την αναπαραγωγή αποτελεσμάτων, την ενσωμάτωση σχετικών σκοπών σε άλλες πολιτικές και σε πρακτικές του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, την κινητοποίηση επενδύσεων και τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση.

Άρθρο 4

Δομή

Η διάρθρωση του προγράμματος LIFE είναι η ακόλουθη:

- 1) το πεδίο «Περιβάλλον», που περιλαμβάνει:
 - α) το υποπρόγραμμα «Φύση και βιοποικιλότητα»,
 - β) το υποπρόγραμμα «Κυκλική οικονομία και ποιότητα ζωής»,

- 2) το πεδίο «Δράση για το κλίμα», που περιλαμβάνει:
- α) το υποπρόγραμμα «Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»,
 - β) το υποπρόγραμμα «Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας».

Άρθρο 5

Προϋπολογισμός

1. Το συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο για την εφαρμογή του προγράμματος LIFE για το διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 2021 έως 31 Δεκεμβρίου 2027 ανέρχεται σε 5 432 000 000 EUR σε τρέχουσες τιμές.
2. Η ενδεικτική κατανομή του ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει ως εξής:
 - α) 3 488 000 000 EUR για το πεδίο «Περιβάλλον», εκ των οποίων
 - i) 2 143 000 000 EUR για το υποπρόγραμμα «Φύση και βιοποικιλότητα» και
 - ii) 1 345 000 000 EUR για το υποπρόγραμμα «Κυκλική οικονομία και ποιότητα ζωής»,
 - β) 1 944 000 000 EUR για το πεδίο «Δράση για το κλίμα», εκ των οποίων
 - i) 947 000 000 EUR για το υποπρόγραμμα «Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» και
 - ii) 997 000 000 EUR για το υποπρόγραμμα «Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας».
3. Τα ποσά που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 ισχύουν με την επιφύλαξη των διατάξεων για την ευελιξία που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 και στον δημοσιονομικό κανονισμό.
4. Ανεξαρτήτως της παραγράφου 2, τουλάχιστον 60 % των δημοσιονομικών πόρων που διατίθενται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων δράσης στο πλαίσιο του πεδίου «Περιβάλλον» της παραγράφου 2 στοιχείο α) αφορούν επιχορηγήσεις για έργα στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Φύση και βιοποικιλότητα» που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο α) σημείο i).
5. Το πρόγραμμα LIFE μπορεί να χρηματοδοτεί δραστηριότητες της Επιτροπής στον τομέα της τεχνικής και διοικητικής συνδρομής για την υλοποίησή του, όπως δραστηριότητες προετοιμασίας, παρακολούθησης, ελέγχου, λογιστικού ελέγχου και αξιολόγησης, περιλαμβανομένων των εταιρικών συστημάτων τεχνολογίας πληροφοριών, καθώς και δραστηριότητες δικτύου για την υποστήριξη των εθνικών σημείων επαφής του προγράμματος LIFE, συμπεριλαμβανομένων της κατάρτισης, των δραστηριοτήτων αμοιβαίας μάθησης και των εκδηλώσεων ανταλλαγής εμπειριών.
6. Το πρόγραμμα LIFE μπορεί να χρηματοδοτεί δραστηριότητες που υλοποιούνται από την Επιτροπή για την υποστήριξη της προετοιμασίας, της εφαρμογής και της ενσωμάτωσης των σχετικών πολιτικών και της νομοθεσίας της Ένωσης για το περιβάλλον, το κλίμα ή την ενέργεια, για την επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3. Οι εν λόγω δραστηριότητες μπορούν να περιλαμβάνουν:
 - α) πληροφόρηση και επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των εκστρατειών ευαισθητοποίησης, και εταιρική επικοινωνία σχετικά με τις πολιτικές προτεραιότητες της Ένωσης, καθώς και σχετικά με το καθεστώς εφαρμογής και μεταφοράς της ενωσιακής περιβαλλοντικής, κλιματικής και σχετικής ενεργειακής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο,
 - β) μελέτες, έρευνες, εφαρμογή μοντέλων και ανάπτυξη σεναρίων,
 - γ) την προετοιμασία, την υλοποίηση, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση νομοθεσίας, πολιτικών και προγραμμάτων, καθώς και την αξιολόγηση και την ανάλυση έργων που δεν χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE, εφόσον υπηρετούν τους στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3,

- δ) εργαστήρια, διασκέψεις και συναντήσεις,
- ε) δικτύωση και πλατφόρμες βέλτιστης πρακτικής,
- στ) άλλες δραστηριότητες, όπως απονομή βραβείων.

Άρθρο 6

Τρίτες χώρες συνδεδεμένες με το πρόγραμμα LIFE

1. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα LIFE είναι ανοιχτή στις ακόλουθες τρίτες χώρες:
 - α) τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών τα οποία είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.
 - β) υπό προσχώρηση χώρες, υποψήφιες χώρες και δυνάμει υποψήφιες χώρες και οντότητες, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των χωρών αυτών στα προγράμματα της Ένωσης, που ορίζονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια και αποφάσεις του Συμβουλίου Σύνδεσης, ή σε παρεμφερείς συμφωνίες και σύμφωνα με τις ειδικές προϋποθέσεις που ορίζονται στις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των χωρών αυτών,
 - γ) χώρες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των χωρών αυτών στα προγράμματα της Ένωσης, που ορίζονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια και αποφάσεις του Συμβουλίου Σύνδεσης ή σε παρεμφερείς συμφωνίες και σύμφωνα με τις ειδικές προϋποθέσεις που ορίζονται στις συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και των χωρών αυτών,
 - δ) άλλες τρίτες χώρες, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε ειδική συμφωνία η οποία καλύπτει τη συμμετοχή της τρίτης χώρας σε οποιοδήποτε ενωσιακό πρόγραμμα, υπό τον όρο ότι η συμφωνία:
 - i) διασφαλίζει μια δίκαιη ισορροπία όσον αφορά τις συνεισφορές και τα οφέλη για την τρίτη χώρα που συμμετέχει σε ενωσιακά προγράμματα,
 - ii) καθορίζει τους όρους συμμετοχής στα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένου του υπολογισμού των χρηματικών συνεισφορών στα επιμέρους προγράμματα, και τα διοικητικά τους έξοδα,
 - iii) δεν αποδίδει στην τρίτη χώρα εξουσία λήψης αποφάσεων σχετικά με το ενωσιακό πρόγραμμα,
 - iv) εγγυάται το δικαίωμα της Ένωσης να διασφαλίζει χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και να προστατεύει τα οικονομικά συμφέροντά της.

Οι συνεισφορές που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο στοιχείο δ) σημείο ii) αποτελούν έσοδα για ειδικό προορισμό σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 5 του δημοσιονομικού κανονισμού.

2. Όταν μια τρίτη χώρα συμμετέχει στο πρόγραμμα LIFE μέσω απόφασης που εκδίδεται δυνάμει διεθνούς συμφωνίας ή βάσει οποιασδήποτε άλλης νομικής πράξης, η τρίτη χώρα παρέχει τα απαραίτητα δικαιώματα και την απαραίτητη πρόσβαση στον αρμόδιο διατάκτη, στην OLAF και στο Ελεγκτικό Συνέδριο ώστε να ασκούν πλήρως τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους. Ως προς την OLAF, τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνουν το δικαίωμα διενέργειας ερευνών, μεταξύ άλλων και με επιτόπιους ελέγχους και εξακριβώσεις, που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013.

Άρθρο 7

Διεθνής συνεργασία

Κατά την εξέλιξη της υλοποίησης του προγράμματος LIFE, είναι δυνατή η συνεργασία με συναφείς διεθνείς οργανισμούς καθώς και με τα ιδρύματα και τους φορείς τους, όταν αυτό απαιτείται για την επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 8

Συνέργειες με άλλα προγράμματα της Ένωσης

Η Επιτροπή διευκολύνει τη συνεκτική εφαρμογή του προγράμματος LIFE. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη διευκολύνουν τον συντονισμό και την επίτευξη συνοχής με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ που θεσπίζεται βάσει κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) («Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+»), το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, το πρόγραμμα Ορίζων Ευρώπη, τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» που θεσπίστηκε βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽³⁷⁾ και το πρόγραμμα InvestEU που θεσπίστηκε βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523, με σκοπό τη δημιουργία συνεργειών, κυρίως στο πλαίσιο στρατηγικών έργων για τη φύση και στρατηγικών ολοκληρωμένων έργων, και την υποστήριξη της διείσδυσης και της αναπαραγωγής των λύσεων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη επιδιώκουν τη συμπληρωματικότητα σε όλα τα επίπεδα.

Άρθρο 9

Υλοποίηση και μορφές ενωσιακής χρηματοδότησης

1. Η Επιτροπή υλοποιεί το πρόγραμμα LIFE υπό άμεση διαχείριση ή υπό έμμεση διαχείριση με φορείς που αναφέρονται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του δημοσιονομικού κανονισμού.

2. Το πρόγραμμα LIFE μπορεί να παρέχει χρηματοδότηση σε οποιαδήποτε από τις μορφές που προβλέπονται στον δημοσιονομικό κανονισμό και ειδικότερα επιχορηγήσεις, βραβεία και συμβάσεις προμηθειών. Μπορεί επίσης να παράσχει χρηματοδότηση με τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο συνδυαστικών πράξεων.

3. Τουλάχιστον το 85 % του προϋπολογισμού του προγράμματος LIFE διατίθεται:

α) σε επιχορηγήσεις όπως αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφοι 2 και 6,

β) σε έργα που χρηματοδοτούνται με άλλες μορφές χρηματοδότησης στον βαθμό που καθορίζεται στο πολυετές πρόγραμμα εργασιών που αναφέρεται στο άρθρο 18 ή

γ) κατά περίπτωση και στον βαθμό που καθορίζεται στο πολυετές πρόγραμμα εργασιών που αναφέρεται στο άρθρο 18, σε χρηματοδότηση με τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο συνδυαστικών πράξεων σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.

Η Επιτροπή διασφαλίζει ότι τα έργα που χρηματοδοτούνται με άλλες μορφές χρηματοδότησης συνάδουν πλήρως με τους στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3.

Το ανώτατο ποσό που διατίθεται για επιχορηγήσεις όπως αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφος 4 ανέρχεται σε 15 εκατομμύρια EUR.

4. Το μέγιστο ποσοστό συγχρηματοδότησης για τις επιλέξιμες δράσεις που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως δ) του παρόντος κανονισμού είναι έως 60 % των επιλέξιμων δαπανών και έως 75 % στην περίπτωση έργων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Φύση και Βιοποικιλότητα», ιδίως εκείνων που αφορούν οικοτόπους ή είδη προτεραιότητας, ως μέρος της εφαρμογής της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ή που αφορούν τα είδη πτηνών που θεωρούνται προτεραιότητα για χρηματοδότηση από την επιτροπή για την προσαρμογή στην τεχνική και επιστημονική πρόοδο, που έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, όταν αυτό είναι αναγκαίο για να επιτευχθεί ο στόχος της διατήρησης. Για τις δράσεις που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 6 του παρόντος κανονισμού, το μέγιστο ποσοστό συγχρηματοδότησης ανέρχεται στο 70 % των επιλέξιμων δαπανών. Με την επιφύλαξη των σχετικών μέγιστων ποσοστών συγχρηματοδότησης που έχουν προκαθοριστεί, προσδιορίζονται περαιτέρω ειδικοί συντελεστές στο πολυετές πρόγραμμα εργασιών που αναφέρεται στο άρθρο 18 του παρόντος κανονισμού. Οι ειδικοί συντελεστές μπορούν να αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τις απαιτήσεις κάθε υποπρογράμματος και κάθε τύπου έργου ή τύπου επιχορήγησης.

⁽³⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη σύσταση του μηχανισμού Συνδέοντας την Ευρώπη, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 680/2007 και (ΕΚ) αριθ. 67/2010 (ΕΕ L 348 της 20.12.2013, σ. 129).

Για τα έργα που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 4, τα μέγιστα ποσοστά συγχρηματοδότησης δεν υπερβαίνουν το 95 % των επιλέξιμων δαπανών κατά την περίοδο του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασιών· για το δεύτερο πολυετές πρόγραμμα εργασιών και υπό την προϋπόθεση ότι έχει υπάρξει επιβεβαίωση στο παρόν πρόγραμμα εργασίας, το ποσοστό συγχρηματοδότησης ανέρχεται στο 75 % των επιλέξιμων δαπανών.

5. Η ποιότητα αποτελεί το κριτήριο που διέπει τη διαδικασία αξιολόγησης έργου και ανάθεσης στο πρόγραμμα LIFE. Η Επιτροπή επιδιώκει μια αποτελεσματική και βασισμένη στην ποιότητα γεωγραφική κάλυψη σε ολόκληρη την Ένωση, μεταξύ άλλων βοηθώντας τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την ποιότητα των έργων μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Επιλεξιμότητα

Άρθρο 10

Επιχορηγήσεις

Η χορήγηση και η διαχείριση των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE πραγματοποιείται σύμφωνα με τον τίτλο VIII του δημοσιονομικού κανονισμού.

Άρθρο 11

Επιλέξιμες δράσεις

1. Επιλέξιμες για χρηματοδότηση είναι μόνο οι δράσεις που υλοποιούν τους σκοπούς που καθορίζονται στο άρθρο 3.
2. Με επιχορηγήσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν οι εξής τύποι δράσεων:
 - α) στρατηγικά έργα για τη φύση στο πλαίσιο του υποπρογράμματος που αναφέρεται στο άρθρο 4 σημείο 1) στοιχείο α),
 - β) στρατηγικά ολοκληρωμένα έργα στο πλαίσιο του υποπρογράμματος που αναφέρεται στο άρθρο 4 σημείο 1) στοιχείο β) και στο άρθρο 4 σημείο 2) στοιχεία α) και β),
 - γ) έργα τεχνικής βοήθειας,
 - δ) τυπικά έργα δράσης,
 - ε) άλλες δράσεις που απαιτούνται για την επίτευξη του γενικού σκοπού που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων συντονισμού και στήριξης με στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων, τη διάδοση πληροφοριών και γνώσεων και την ευαισθητοποίηση για τη στήριξη της μετάβασης προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της αύξησης της ενεργειακής απόδοσης.
3. Τα έργα στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Φύση και βιοποικιλότητα» που αφορούν τη διαχείριση, την αποκατάσταση και την παρακολούθηση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 σύμφωνα με τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ λαμβάνουν υπόψη τις προτεραιότητες που τίθενται σε εθνικά και περιφερειακά σχέδια, στρατηγικές και πολιτικές για τη φύση και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, μεταξύ άλλων σε πλαίσια δράσης κατά προτεραιότητα που έχουν θεσπιστεί δυνάμει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.
4. Τα έργα τεχνικής βοήθειας για την οικοδόμηση δυναμικού που σχετίζονται με τις δραστηριότητες των αρχών των κρατών μελών για τη βελτίωση της ουσιαστικής συμμετοχής στο πρόγραμμα LIFE υποστηρίζουν δραστηριότητες των κρατών μελών στα οποία η ουσιαστική συμμετοχή είναι χαμηλή, με σκοπό τη βελτίωση των υπηρεσιών των εθνικών σημείων επαφής σε ολόκληρη την Ένωση και τη βελτίωση της συνολικής ποιότητας των προτάσεων που υποβάλλονται.
5. Με επιχορηγήσεις μπορούν να χρηματοδοτούνται δραστηριότητες εκτός κράτους μέλους ή υπερπόντιας χώρας ή εδάφους που συνδέεται με αυτό, εφόσον το έργο επιδιώκει περιβαλλοντικούς και κλιματικούς σκοπούς της Ένωσης και οι εν λόγω δραστηριότητες είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων που πραγματοποιούνται σε κράτος μέλος ή σε υπερπόντια χώρα ή έδαφος που συνδέεται με αυτό ή για την υποστήριξη διεθνών συμφωνιών στις οποίες η Ένωση είναι μέρος συνεισφέροντας στη διοργάνωση πολυμερών διασκέψεων. Η μέγιστη συνεισφορά που παρέχεται σε διεθνείς συμφωνίες για τη διοργάνωση πολυμερών διασκέψεων ανέρχεται σε 3,5 εκατομμύρια EUR για τη διάρκεια του προγράμματος LIFE που αναφέρεται στο άρθρο 1, και οι εν λόγω επιχορηγήσεις δεν συνυπολογίζονται για την επίτευξη του κατώτατου ορίου που αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 3 πρώτο εδάφιο.

6. Με λειτουργικές επιχορηγήσεις υποστηρίζεται η λειτουργία μη κερδοσκοπικών οντοτήτων που συμβάλλουν στην ανάπτυξη, την εφαρμογή και την υλοποίηση ενωσιακής νομοθεσίας και πολιτικής και δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος ή της δράσης για το κλίμα, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής μετάβασης, σε συμμόρφωση με τους σκοπούς του προγράμματος LIFE που καθορίζονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 12

Επιλέξιμες δαπάνες

1. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας που καθορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται σε οντότητες επιπρόσθετα στα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 197 του δημοσιονομικού κανονισμού.

2. Οι ακόλουθες οντότητες είναι επιλέξιμες:

α) νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες χώρες ή εδάφη:

i) κράτος μέλος ή υπερπόντια χώρα ή έδαφος συνδεδεμένα με αυτό,

ii) τρίτη χώρα συνδεδεμένη με το πρόγραμμα LIFE,

iii) άλλες τρίτες χώρες που απαριθμούνται στο πολυετές πρόγραμμα εργασιών που αναφέρεται στο άρθρο 18, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παραγράφους 4 και 5 του παρόντος άρθρου,

β) κάθε νομική οντότητα που έχει συσταθεί δυνάμει του δικαίου της Ένωσης ή κάθε διεθνής οργανισμός.

3. Τα φυσικά πρόσωπα δεν είναι επιλέξιμα.

4. Οι νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε τρίτη χώρα μη συνδεδεμένη με το πρόγραμμα LIFE είναι κατ' εξαίρεση επιλέξιμες για συμμετοχή, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών μιας συγκεκριμένης δράσης προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα παρεμβάσεων που πραγματοποιούνται εντός της Ένωσης.

5. Οι νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε τρίτη χώρα μη συνδεδεμένη με το πρόγραμμα LIFE καταρχήν επωμίζονται το κόστος της συμμετοχής τους.

Άρθρο 13

Απευθείας χορήγηση

Με την επιφύλαξη του άρθρου 188 του δημοσιονομικού κανονισμού, είναι δυνατή η χορήγηση επιχορηγήσεων, χωρίς να προηγηθεί πρόσκληση υποβολής προτάσεων, στους φορείς που απαριθμούνται στο παράρτημα I του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 14

Καθορισμός των κριτηρίων χορήγησης

Η Επιτροπή καθορίζει τα κριτήρια χορήγησης στο πολυετές πρόγραμμα εργασιών που αναφέρεται στο άρθρο 18 και στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες αρχές:

α) τα έργα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE πρέπει να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση με τη σημαντική συμβολή στην επίτευξη των γενικών και των ειδικών σκοπών του προγράμματος LIFE που καθορίζονται στο άρθρο 3, να μην υπονομεύουν τους εν λόγω στόχους και, όταν είναι δυνατό, να προάγουν τη χρήση πράσινων δημόσιων συμβάσεων,

β) τα έργα πρέπει να διασφαλίζουν την οικονομική βιωσιμότητα και να είναι τεχνικά και οικονομικά συνεκτικά,

γ) πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στα έργα με τη μεγαλύτερη δυνατότητα να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 3,

- δ) τα έργα που παρέχουν παράλληλα οφέλη και προάγουν συνέργειες μεταξύ των υποπρογραμμάτων που αναφέρονται στο άρθρο 4 πρέπει να προμηθεύονται κατά την αξιολόγησή τους,
- ε) τα έργα με τις υψηλότερες πιθανότητες αναπαραγωγής και υιοθέτησης από τον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα ή κινητοποίησης των μεγαλύτερων επενδύσεων ή οικονομικών πόρων (δυνατότητα να δράσουν ως καταλύτες) πρέπει να προμηθεύονται κατά την αξιολόγησή τους,
- στ) πρέπει να διασφαλίζεται η αναπαραγωγιμότητα των τυπικών έργων δράσης,
- ζ) τα έργα που αξιοποιούν ή κλιμακώνουν τα αποτελέσματα άλλων έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE, από τα πρόδρομα προγράμμάτα του ή από άλλα ενωσιακά κονδύλια πρέπει να προμηθεύονται κατά την αξιολόγησή τους,
- η) όπου ενδεικνύεται, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή σε έργα που αφορούν γεωγραφικές περιοχές με ιδιαίτερες ανάγκες ή αδυναμίες, όπως περιοχές με ιδιαίτερες περιβαλλοντικές προκλήσεις ή φυσικούς περιορισμούς, διασυννοριακές περιοχές, περιοχές με υψηλή φυσική αξία και εξόχως απόκεντρες περιοχές.

Άρθρο 15

Επιλέξιμες δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης

Επιπλέον στα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 186 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι δαπάνες που αφορούν την αγορά γης θεωρούνται επιλέξιμες, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) η αγορά συμβάλλει στη βελτίωση, διατήρηση και αποκατάσταση της ακεραιότητας του δικτύου Natura 2000 που δημιουργήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της δυνατότητας σύνδεσης μέσω της δημιουργίας διαδρόμων, συνδέσμων ή άλλων στοιχείων πράσινης υποδομής,
- β) η αγορά γης είναι ο μόνος ή ο πλέον αποδοτικός τρόπος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος διατήρησης,
- γ) η αγοραζόμενη γη προορίζεται, σε μακροπρόθεσμη βάση, αποκλειστικά για χρήσεις που συνάδουν με τους ειδικούς σκοπούς του προγράμματος LIFE και
- δ) το οικείο κράτος μέλος διασφαλίζει, μέσω μεταβίβασης ή άλλου τρόπου, ότι η γη αυτή χρησιμοποιείται, μακροπρόθεσμα, αποκλειστικά για σκοπούς διατήρησης της φύσης.

Άρθρο 16

Σωρευτική και εναλλακτική χρηματοδότηση

1. Δράση η οποία έχει λάβει ενίσχυση από άλλο ενωσιακό πρόγραμμα μπορεί να λάβει ενίσχυση και από το πρόγραμμα LIFE, υπό τον όρο ότι οι ενισχύσεις δεν καλύπτουν τις ίδιες δαπάνες και ότι η δράση αποσκοπεί στους περιβαλλοντικούς ή κλιματικούς στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3 και δεν υπονομεύει κανέναν από τους στόχους αυτούς. Οι κανόνες του σχετικού ενωσιακού προγράμματος ισχύουν για την αντίστοιχη συνεισφορά στη δράση. Η σωρευτική χρηματοδότηση υπερβαίνει τις συνολικές επιλέξιμες δαπάνες της δράσης. Η υποστήριξη από τα διάφορα ενωσιακά προγράμματα μπορεί να υπολογίζεται κατ' αναλογία, σύμφωνα με τα έγγραφα όπου καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την υποστήριξη.

2. Μπορεί να χορηγηθεί υποστήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ ή το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για την Οικονομική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και της Πολιτικής Θεωρήσεων και τις σχετικές διατάξεις κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της

Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (στρατηγικά σχέδια της ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σε δράσεις στις οποίες έχει απονεμηθεί πιστοποίηση «σφραγίδας αριστείας» στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE επειδή πληρούν τις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- α) έχουν αξιολογηθεί σε πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE,
- β) πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις ποιότητας της εν λόγω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων,
- γ) δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της εν λόγω πρόσκλησης υποβολής προτάσεων λόγω δημοσιονομικών περιορισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Συνδυαστικές πράξεις

Άρθρο 17

Συνδυαστικές πράξεις

Οι συνδυαστικές πράξεις βάσει του προγράμματος LIFE εφαρμόζονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/523 και τον τίτλο X του δημοσιονομικού κανονισμού, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των απαιτήσεων βιωσιμότητας και διαφάνειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Προγραμματισμός, παρακολούθηση, υποβολή εκθέσεων και αξιολόγηση

Άρθρο 18

Πολυετές πρόγραμμα εργασιών

1. Η Επιτροπή εγκρίνει, μέσω εκτελεστικών πράξεων, πολυετή προγράμματα εργασιών για το πρόγραμμα LIFE. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης στην οποία παραπέμπει το άρθρο 22 παράγραφος 2.
2. Κάθε πολυετές πρόγραμμα εργασιών ορίζει, σύμφωνα με τους σκοπούς που καθορίζονται στο άρθρο 3, τα εξής:
 - α) τα κονδύλια που πρόκειται να κατανεμηθούν μεταξύ των αναγκών κάθε υποπρογράμματος και μεταξύ των διάφορων τύπων χρηματοδότησης, καθώς και το μέγιστο συνολικό ποσό που πρόκειται να διατεθεί για επιχορηγήσεις όπως αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β),
 - β) το μέγιστο συνολικό ποσό για χρηματοδότηση με τη μορφή χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο συνδυαστικών πράξεων του προγράμματος LIFE, κατά περίπτωση,
 - γ) το μέγιστο συνολικό ποσό για τις επιχορηγήσεις που χορηγούνται στους οργανισμούς που αναφέρονται στο παράρτημα I σύμφωνα με το άρθρο 13,
 - δ) τα θέματα ή τις συγκεκριμένες ανάγκες του έργου για τα οποία υπάρχει προκαταρκτική κατανομή, για τα έργα που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ),
 - ε) τις στρατηγικές και τα σχέδια που επιδιώκονται από τα στρατηγικά ολοκληρωμένα έργα, σε σχέση με τα οποία μπορεί να ζητηθεί χρηματοδότηση για έργα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχείο β),
- στ) τη μέγιστη περίοδο επιλεξιμότητας για την υλοποίηση των έργων,
- ζ) ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων κατά την περίοδο που καλύπτεται από το πολυετές πρόγραμμα εργασιών,

- η) την τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία υποβολής και επιλογής έργων, καθώς και τα κριτήρια ανάθεσης σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 14,
- θ) τα ποσοστά συγχρηματοδότησης που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 4,
- ι) τα ανώτατα ποσοστά συγχρηματοδότησης για τις επιλέξιμες δράσεις που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχείο ε),
- ια) κατά περίπτωση, λεπτομερείς κανόνες σχετικά με την εφαρμογή της σωρευτικής και εναλλακτικής χρηματοδότησης,
- ιβ) τη χαμηλή ουσιαστική συμμετοχή και τις επιλέξιμες δραστηριότητες και τα κριτήρια χορήγησης για έργα τεχνικής βοήθειας για την ανάπτυξη ικανοτήτων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες των κρατών μελών για ουσιαστική συμμετοχή στο πρόγραμμα LIFE.
3. Η διάρκεια του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασιών είναι τέσσερα έτη και η διάρκεια του δεύτερου πολυετούς προγράμματος εργασιών είναι τρία έτη.
4. Στο πλαίσιο των πολυετών προγραμμάτων εργασιών, η Επιτροπή εκδίδει προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για την καλυπτόμενη περίοδο. Η Επιτροπή διασφαλίζει ότι πόροι που δεν χρησιμοποιήθηκαν σε συγκεκριμένη πρόσκληση υποβολής προτάσεων κατανέμονται εκ νέου μεταξύ των διάφορων τύπων δράσεων που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 στον ίδιο τομέα.
5. Η Επιτροπή διασφαλίζει τη διαβούλευση με συμφεροντούχους κατά την ανάπτυξη των πολυετών προγραμμάτων εργασιών.

Άρθρο 19

Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

1. Η Επιτροπή υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο του προγράμματος LIFE προς την επίτευξη των σκοπών που καθορίζονται στο άρθρο 3, με βάση τους δείκτες που καθορίζονται στο παράρτημα II.
2. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αξιολόγηση της προόδου του προγράμματος LIFE ως προς την επίτευξη των σκοπών του, ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 23 για την τροποποίηση του παραρτήματος II, προκειμένου να επανεξετάζονται ή να συμπληρώνονται οι δείκτες, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, μεταξύ άλλων προκειμένου να ευθυγραμμιστούν με τους δείκτες που καθορίζονται σε άλλα ενωσιακά προγράμματα, και για τη συμπλήρωση του παρόντος κανονισμού με διατάξεις για τη θέσπιση πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης.
3. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 23, για τη συμπλήρωση του παρόντος κανονισμού με τον καθορισμό, βάσει του παραρτήματος II, ειδικών δεικτών για κάθε υποπρόγραμμα και είδος έργου.
4. Η Επιτροπή διασφαλίζει ότι τα στοιχεία για την παρακολούθηση της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων του προγράμματος συγκεντρώνονται με τρόπο αποδοτικό, αποτελεσματικό και έγκαιρο. Για τον σκοπό αυτό, και σύμφωνα με τις διαθέσιμες μεθοδολογίες, επιβάλλονται αναλογικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων στους αποδέκτες κονδυλίων της Ένωσης, ώστε να καταστεί δυνατή η συλλογή συναθροιζόμενων δεικτών εκροών και αντικτύπου σε επίπεδο σχεδίων, για όλους τους σχετικούς ειδικούς σκοπούς της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν το δίκτυο Natura 2000 και τις εκπομπές ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων, όπως το CO₂.
5. Η Επιτροπή παρακολουθεί και υποβάλλει τακτικές εκθέσεις για την ενσωμάτωση σκοπών σχετικών με το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένου του ποσού των δαπανών. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, από τη φύση του, το πρόγραμμα LIFE λειτουργεί με γνώμονα τη ζήτηση, το 61 % του συνολικού ποσού του προγράμματος LIFE, όπως ορίζεται στο άρθρο 5, αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου σύμφωνα με τον οποίο τουλάχιστον το 30 % των δαπανών ολόκληρου του προϋπολογισμού θα κατευθύνεται σε κλιματικούς σκοπούς. Η συνεισφορά αυτή παρακολουθείται μέσω του ενωσιακού συστήματος κλιματικών δεικτών. Ο παρών κανονισμός συμβάλλει στην ενσωμάτωση της δράσης για τη βιοποικιλότητα στις πολιτικές της Ένωσης και στην επίτευξη της συνολικής φιλοδοξίας να διατεθεί το 7,5 % των ετήσιων δαπανών στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τους στόχους βιοποικιλότητας κατά το έτος 2024 και το 10 % των ετήσιων δαπανών στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τους στόχους βιοποικιλότητας το 2026 και το 2027, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις υφιστάμενες αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των στόχων για το κλίμα και αυτών για τη βιοποικιλότητα.

Οι δαπάνες που σχετίζονται με τη βιοποικιλότητα παρακολουθούνται με τη χρήση αποτελεσματικής, διαφανούς και ολοκληρωμένης μεθοδολογίας που θα καθοριστεί από την Επιτροπή, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, όπως αναφέρεται στη διοργανική συμφωνία της 16ης Δεκεμβρίου 2020 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, καθώς και τους νέους ιδίους πόρους, συμπεριλαμβανομένου ενός οδικού χάρτη για την εισαγωγή νέων ιδίων πόρων. Οι εν λόγω μέθοδοι παρακολούθησης χρησιμοποιούνται για τον ποσοτικό προσδιορισμό των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων που αναμένεται να συνεισφέρουν σε σκοπούς σχετικούς με το κλίμα και με τη βιοποικιλότητα κατά τη διάρκεια του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2021–2027, στο κατάλληλο επίπεδο ανάλυσης. Οι δαπάνες παρουσιάζονται ετησίως στη δήλωση για το πρόγραμμα. Η συμβολή του προγράμματος LIFE σε σκοπούς της Ένωσης σχετικούς με το κλίμα και τη βιοποικιλότητα δηλώνεται τακτικά στο πλαίσιο των αξιολογήσεων και της ετήσιας έκθεσης.

6. Η Επιτροπή αξιολογεί τις συνέργειες μεταξύ του προγράμματος LIFE και άλλων συμπληρωματικών προγραμμάτων της Ένωσης, καθώς και εκείνων μεταξύ των υποπρογραμμάτων του.

Άρθρο 20

Αξιολόγηση

1. Η Επιτροπή διενεργεί αξιολογήσεις όπως προβλέπεται στον παρόντα κανονισμό εγκαίρως, ώστε αυτές να τροφοδοτούν με στοιχεία τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, με τη δέουσα προσοχή στη συνοχή, τις συνέργειες, την ενωσιακή προστιθέμενη αξία και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες της Ένωσης όσον αφορά το κλίμα και το περιβάλλον.

2. Η Επιτροπή διενεργεί την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος LIFE αφού συγκεντρωθούν επαρκείς πληροφορίες για την υλοποίησή του, αλλά το αργότερο σαράντα δύο μήνες από την έναρξη της υλοποίησης του προγράμματος LIFE, αξιοποιώντας τους δείκτες που ορίζονται σύμφωνα με το παράρτημα II.

Η αξιολόγηση καλύπτει τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- α) ποιοτικές και ποσοτικές πτυχές της εφαρμογής του προγράμματος LIFE,
- β) αποδοτικότητα της χρήσης πόρων,
- γ) τον βαθμό στον οποίο έχουν επιτευχθεί οι στόχοι όλων των μέτρων, προσδιορίζοντας, όπου είναι δυνατό, τα αποτελέσματα και τον αντίκτυπο,
- δ) την πραγματική ή αναμενόμενη επιτυχία των έργων όσον αφορά τη μόχλευση άλλων πόρων της Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, τα οφέλη της αυξημένης συνοχής με άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης,
- ε) τον βαθμό στον οποίο έχουν επιτευχθεί συνέργειες μεταξύ των στόχων και τη συμπληρωματικότητα του προγράμματος LIFE με άλλα σχετικά προγράμματα της Ένωσης,
- στ) την ενωσιακή προστιθέμενη αξία και τον μακροπρόθεσμο αντίκτυπο του προγράμματος LIFE, με σκοπό τη λήψη απόφασης σχετικά με την ανανέωση, την τροποποίηση ή την αναστολή μέτρων,
- ζ) τον βαθμό στον οποίο συμμετείχαν οι συμφεροντούχοι,
- η) ποσοτική και ποιοτική ανάλυση της συμβολής του προγράμματος LIFE στην κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών που απαριθμούνται στις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ,
- θ) ανάλυση της γεωγραφικής κάλυψης σε ολόκληρη την Ένωση, όπως αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 5, και, εάν δεν επιτυγχάνεται η κάλυψη αυτή, ανάλυση των βαθύτερων αιτιών για την έλλειψη της κάλυψης αυτής.

3. Αφού ολοκληρωθεί η υλοποίηση του προγράμματος LIFE, αλλά το αργότερο τέσσερα έτη ύστερα από τη λήξη της περιόδου που καθορίζεται στο άρθρο 1 δεύτερο εδάφιο, η Επιτροπή προβαίνει σε τελική αξιολόγηση του προγράμματος LIFE.

4. Η Επιτροπή ανακοινώνει τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων, μαζί με τις παρατηρήσεις της, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών. Η Επιτροπή δημοσιοποιεί τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Μεταβατικές και τελικές διατάξεις

Άρθρο 21

Πληροφόρηση, επικοινωνία και δημοσιότητα

1. Οι αποδέκτες ενωσιακής χρηματοδότησης μνημονεύουν ρητώς την προέλευση των εν λόγω κονδυλίων και εξασφαλίζουν την προβολή της ενωσιακής χρηματοδότησης, ιδίως κατά την προώθηση των έργων και των αποτελεσμάτων τους, παρέχοντας συνεκτική, αποτελεσματική και αναλογική στοχευμένη πληροφόρηση σε πολλαπλά ακροατήρια, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης και του κοινού. Για τον σκοπό αυτό, οι αποδέκτες χρησιμοποιούν το λογότυπο του προγράμματος LIFE, που απεικονίζεται στο παράρτημα III. Όλα τα διαρκή αγαθά που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE φέρουν τον λογότυπο του προγράμματος LIFE, εκτός από τις περιπτώσεις όπου ορίζεται άλλως από την Επιτροπή. Όπου η χρήση του λογότυπου του προγράμματος LIFE δεν είναι εφικτή, το πρόγραμμα LIFE αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες επικοινωνίας, μεταξύ άλλων στις σχετικές πινακίδες σε στρατηγικά σημεία ορατά στο κοινό.

2. Η Επιτροπή προβαίνει σε ενέργειες πληροφόρησης και επικοινωνίας για το πρόγραμμα LIFE, τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει του προγράμματος LIFE και τα αποτελέσματά που επιτυγχάνονται. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο πρόγραμμα LIFE συμβάλλουν επίσης στην προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, στον βαθμό που οι εν λόγω προτεραιότητες είναι συναφείς με τους σκοπούς του άρθρου 3.

Άρθρο 22

Διαδικασία επιτροπής

1. Η Επιτροπή επικουρείται από την επιτροπή για το πρόγραμμα LIFE. Η εν λόγω επιτροπή αποτελεί επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

2. Όσες φορές γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

3. Εάν η επιτροπή δεν διατυπώσει γνώμη, η Επιτροπή δεν εκδίδει το σχέδιο εκτελεστικής πράξης και εφαρμόζεται το άρθρο 5 παράγραφος 4 τρίτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

4. Η Επιτροπή υποβάλλει ετήσια έκθεση στην επιτροπή σχετικά με τη συνολική πρόοδο της υλοποίησης των υποπρογραμμάτων του προγράμματος LIFE και σχετικά με συγκεκριμένες δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις συνδυαστικές πράξεις που υλοποιήθηκαν μέσω δημοσιονομικών πόρων που διατίθενται από το πρόγραμμα LIFE.

Άρθρο 23

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις υπό τους όρους του παρόντος άρθρου.

2. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 19 παράγραφοι 2 και 3 εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2028.

3. Η εξουσιοδότηση που προβλέπεται στο άρθρο 19 παράγραφοι 2 και 3 μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο. Η απόφαση ανάκλησης επιφέρει τη λήξη της εξουσιοδότησης που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σε αυτή. Δεν θίγει το κύρος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που ισχύουν ήδη.

4. Πριν από την έκδοση μιας κατ' εξουσιοδότηση πράξης, η Επιτροπή διεξάγει διαβουλεύσεις με εμπειρογνώμονες που ορίζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αρχές της διοργανικής συμφωνίας της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.

5. Μόλις εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

6. Οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 19 παράγραφοι 2 και 3 τίθενται σε ισχύ μόνο εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός δύο μηνών από την ημέρα κοινοποίησης της πράξης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ή εάν, προτού λήξει αυτή η περίοδος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή ότι δεν θα προβάλουν αντιρρήσεις. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά δύο μήνες κατόπιν πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

Άρθρο 24

Κατάργηση

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 καταργείται με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Άρθρο 25

Μεταβατικές διατάξεις

1. Ο παρών κανονισμός δεν επηρεάζει τη συνέχιση ή την τροποποίηση των δράσεων που ξεκίνησαν δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 614/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽³⁸⁾ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013, οι οποίοι εξακολουθούν να ισχύουν για τα εν λόγω έργα μέχρι το κλείσιμό τους.

2. Το συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο του προγράμματος LIFE μπορεί επίσης να καλύπτει τις δαπάνες τεχνικής και διοικητικής συνδρομής που απαιτούνται για να εξασφαλιστεί η μετάβαση μεταξύ του προγράμματος LIFE και των μέτρων που θεσπίζονται με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 614/2007 και τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1293/2013.

3. Εάν χρειαστεί, μπορούν να εγγραφονται πιστώσεις στον προϋπολογισμό της Ένωσης και μετά το 2027 για την κάλυψη των δαπανών που προβλέπονται στο άρθρο 5 παράγραφος 5, ώστε να διευκολυνθεί η διαχείριση των δράσεων που δεν θα έχουν ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2027.

4. Οι επανεισορές από χρηματοδοτικά μέσα που έχουν συσταθεί βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 μπορούν να επενδύονται σε χρηματοδοτικά μέσα τα οποία συστήνονται στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2021/523.

5. Οι πιστώσεις που αντιστοιχούν σε έσοδα για ειδικό προορισμό, τα οποία προκύπτουν από την επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 614/2007 ή (ΕΕ) αριθ. 1293/2013, χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση του προγράμματος LIFE σύμφωνα με το άρθρο 21 του δημοσιονομικού κανονισμού.

Άρθρο 26

Έναρξη ισχύος και εφαρμογή

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 29 Απριλίου 2021.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

D.M. SASSOLI

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A.P. ZACARIAS

⁽³⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 614/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με το χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον (LIFE+) (ΕΕ L 149 της 9.6.2007, σ. 1).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΧΟΡΗΓΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

1. Το Δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου του περιβάλλοντος (IMPEL),
 2. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων για το Περιβάλλον (ENPE),
 3. Το Φόρουμ των Δικαστών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον (EUFJE).
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΔΕΙΚΤΕΣ

1. Δείκτες εκροών
 - 1.1. Αριθμός έργων που αναπτύσσουν, επιδεικνύουν και προωθούν καινοτόμες τεχνικές και προσεγγίσεις,
 - 1.2. Αριθμός έργων που εφαρμόζουν βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τη φύση και τη βιοποικιλότητα,
 - 1.3. Αριθμός έργων για την ανάπτυξη, την εφαρμογή, την παρακολούθηση ή την επιβολή της σχετικής ενωσιακής νομοθεσίας και πολιτικής,
 - 1.4. Αριθμός έργων για τη βελτίωση της διακυβέρνησης με την ενίσχυση των ικανοτήτων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών,
 - 1.5. Αριθμός έργων, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών ολοκληρωμένων έργων και των στρατηγικών έργων για τη φύση, που υλοποιούν:
 - βασικά σχέδια ή στρατηγικές,
 - προγράμματα δράσης για την ενσωμάτωση της «φύσης και της βιοποικιλότητας».
 2. Δείκτες αποτελεσμάτων
 - 2.1. Καθαρή μεταβολή στο περιβάλλον και το κλίμα με βάση τη συνάθροιση δεικτών σε επίπεδο έργου, που καθορίζονται στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για τα υποπρογράμματα:
 - «Φύση και βιοποικιλότητα»,
 - «Κυκλική οικονομία και ποιότητα ζωής», που να καλύπτουν τουλάχιστον τα εξής:
 - ποιότητα του αέρα
 - έδαφος
 - ύδατα
 - απόβλητα
 - χημικές ουσίες
 - θόρυβος
 - χρήση και αποδοτικότητα πόρων,
 - «Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»,
 - «Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας»,
 - 2.2. Σωρευτικές επενδύσεις που προσελκύστηκαν από τα έργα ή χρηματοδότηση που διατέθηκε (σε εκατομμύρια EUR),
 - 2.3. Αριθμός οργανώσεων που συμμετέχουν σε έργα ή που λαμβάνουν λειτουργικές επιδοτήσεις,
 - 2.4. Μερίδιο έργων που είχαν καταλυτική δράση μετά την ημερομηνία λήξης του έργου.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΛΟΓΟΤΥΠΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LIFE

